

SLAPOVI REKE IGUAZU - Argentina-Brazil

duhovno

življenje

ODSEV VEČNE LEPOTE

MORALNA NAČELA SO ZA VSE obvezno pravilo življenja

Ob bližnjih božičnih praznikih, prazniku sv. Družine (26. decembra), s katerim se začneja mednarodno leto družine, in novem letu, ki ga začenjamo s svetovnim dnevom miru, se Slovenska škofovska konferenca obrača na katoliške vernike in vse ljudi dobre volje v Sloveniji z najboljšimi voščili in željami. Želeli bi, da bi te pomembne dneve praznovali z upanjem, da bo prihodnje leto za nas leto resničnega in vsestranskega, predvsem pa moralnega napredka.

Razmere, v katerih živimo, čedalje bolj zahtevajo tak moralni napredek

in moralno prenavo. Skupaj z večino naših sodržavljanov smo prizadeti ob novih in novih odkritjih nepoštenosti, s katerimi nas seznanjajo javna občila. Medtem ko se z ene strani povečujejo stiske številnih naših državljanov, ki izgubljajo delovna mesta ali pa za svoje težko delo dobivajo nezadostne prejemke, vidimo, da se na drugi strani nekateri na veliko okoriščajo na način, ki ne škoduje samo našemu gospodarstvu, ampak prav tako tudi moralnemu ugledu naše mlade države.

26. decembra letos bodo minila tri leta, kar so se državljanji Slovenije s prepričljivo in velikansko večino izrekli za življenje v samostojni in neodvisni državi. Naši prijatelji v drugih državah so našo odločnost spoštovali in nas razmeroma hitro priznali kot suvereno državo. Danes pa se ob novicah o dogodkih pri nas nekateri sprašujejo, ali smo se tedaj res odločili za dosledno demokratično in pravno državo po evropskem zgledu, ali smo res hoteli prelomiti s komunistično preteklostjo, ki je našemu narodu povzročila toliko vsestranske škode, ali smo res spodobni in odločni, da čim hitreje jasno in nedvoumno stopimo na pot, ki nas bo nekega dne pripeljala v enakopravno članstvo v veliki družini evropskih narodov. Ti dvomi imajo svojo podlago predvsem v izredno zaskrbljivem in žalostnem dejstvu, da so nepoštenost in nepravni posli lahko tako dolgo uspeli brez učinkovitega posega odgovornih državnih ustanov, da se zadeve ne razčiščujejo, da ljudje, ki so vanje vpleteni ali pa ob njih niso ustrezno ukrepali, še naprej ostajajo na svojih odgovornih položajih v državi, da po skoraj štirih letih parlamentarne demokracije ostajajo minule krivice neporavnane, da se vračanje krivično odvetega premoženja velikokrat namenoma zavlačuje in da se privrženci prejšnjega totalitarnega režima lahko tako uspešno, čedalje samozavestneje in organizirano upirajo vsemu, kar bi pomenilo, da smo resnično in prepričljivo prelomi-

li s preteklostjo, ki je kriva za naše splošno žalostno stanje.

To je tudi vzrok naše velike zaskrbljenosti. Zato odločno pozivamo vse odgovorne ustanove in posameznike, najbolj nedvoumno in učinkovito spoštujejo voljo državljanov, ki smo se odločili za resnično demokracijo, dosledno uveljavljanje človekovih pravic in življenja v taki državi, kjer bodo moralna načela in njim ustrezni zakoni najvišje, edino in za vse obvezno pravilo življenja in ravnanja.

Ob vsem, kar se dogaja v naši državi, smo slovenski škofje čedalje bolj prepričani, kako dragoceni sta krščanska vera in morala za to, da v njuni luči razlikujemo, kaj je dobro in kaj je zlo. Hkrati pa nas skrbi dejstvo, da so mnogi kristjani spričo teh velikih in težkih nalog nedejavni, velikokrat med seboj usodno razcepljeni in celo ne razumejo pravega moralnega namena in smisla naših nastopov za pravičnost, mir, poštenje v politiki, gospodarstvu, šolstvu in drugih področjih javnega življenja, temveč nasedajo propagandi tistih, ki hočejo naše zavzemanje za moralne vrednote očrtniti kot nedopustno vmešavanje v politiko. Toda tudi politika je — kakor vse, kar človek dela — podvržena moralnim načelom. Torej se bomo zanjo zavzemali tudi v prihodnje, ker je to naša dolžnost.

Zato vas, dragi verniki, in vse ljudi, ki delite z nami našo zaskrbljenost, vabimo, da se še posebno ob dnevu miru, s katerim bomo začeli novo leto, v molitvi priporočimo našo domovino Bogu, da bo njegov blagoslov spremljal in podpiral plemenito prizadevanje vseh, ki se trudijo za skupno blaginjo in za moralno obnovo naše domovine.

Koper, Ljubljana, Maribor, 14. decembra 1993

V imenu Slovenske škofovske konference

Alojzij Šuštar,
ljubljski nadškof in metropolit,
predsednik SŠK

Povzpetniki nas siromašijo

Branko Rozman

Pred kratkim smo v nekem našem dnevniku izpod peresa kritičnega pisca lahko med drugim brali tole: „Vseeno pa je treba priznati, da je somoupravni socializem MALCE preuredil naše šolstvo in da je bila ena usodnih posledic te preureditve analfabetizem v odnosu do klasične kulture... To je bil ZLOČIN nad slovenskim narodom... To je storila tolpa parvenijev, ki so toliko let vladali naši deželi...“

Tisti „parveni“ mi je obležal v želodcu. Odtod te vrstice.

Parveni je človek, ki „se iz nižjih družbenih slojev hitro, brezobzirno povzpne med višje, povzpetnik“ (Slovar slovenskega jezika).

Kdaj se je začelo pri nas to parvenijstvo, se ve. Četrta temeljna točka OF je namreč oznanila, da „OF preoblikuje slovenski narodni značaj“. Ta projekt se ji je posrečil. Škoda, da na slabše. Eden od sadov tega preoblikovan-

ja je tudi povzpetništvo.

Preoblikovanje slovenskega narodnega značaja je začela uresničevati revolucija radikalno in dosledno: iz našega prostora je zbrisala Boga, v medčloveške odnose pa vnesla nemoralna sredstva kot dopustno orožje za njeno zmago. Ko je zmagala, je v strukturo družbe vgradila načelo negativne selekcije: na ključna mesta v družbi niso prišli značajji, talenti in strokovnjaki, ampak zvesti vojaki revolucije. Tako smo dobili povzpetnike, od katerih ima pa naša družba ogromno škodo.

Komunizem je bil pač zmeta. Drugi pravijo laž. Češki predsednik Havel ga je pred nedavnim imenoval zločin in dodal: „Komunizem je izpridil vse, kar je bilo mogoče izpriditi.“ (Kljub tej svoji čudoviti oceni je, hvala Bogu, prejel naše uradno priznanje: „Gospod predsednik, vi ste edini med vzhodnoevropskimi državniki, ki

lahko vzravnano stopate v demokratski svet.“ — Blagor Čehom!)

To povzpetništvo je napolnilo vse plasti našega življenja: politično, znanstveno, kulturno, sodno, prosvetno, gospodarsko, finančno. In če sedi na ključnih mestih vsega našega življenja večina povzpetnikov iz negativne selekcije, mediokriteta, je razvoj upočasnjen, nekvaliteten, enak stopicanju na mestu. Tega si pa seveda nihče razen njih ne želi.

Kako to popraviti?

Povzpetniki sami se z mest, na katera so prišli skozi stranska vrata, ne bodo umaknili. Tudi družba jih ne bo zlepa odslovila, saj je še vsa preprežena z ljudmi iz iste šole. In vendar bi moral biti neki način, kako pregledati vse sektorje naše družbe (tudi univerzo in SAZU) in svetovati profilom, ki tja ne spadajo, naj se za narodov blagor umaknejo. Mogoče bi lahko v to posegel naš državni zbor s kakšnimi uspešnejšimi sredstvi. Vsekakor bi bila s sestopom nepriemernih narejena narodu velika usluga.

Zakulisno središče moči

Branko Rozman

Kritični in ideološko neobremenjeni pisci nam zadnji čas sporočajo, da pri nas poleg demokratično postavljene oblasti deluje še druga, v zakulisju, ki jo sestavljajo tisti iz bivšega enoumja. Ker so mnogi od njih tudi v demokraciji zasedli ključna mesta, odloča dejansko o celotnem dogajanju pri nas bivša avantgarda. Oni na primer:

— organizirajo odliv družbenega denarja v zasebne žepe,

— zavirajo razčiščevanje afer (ker so vanje vpleteni pretežno ljudje iz njihovih logov),

— delijo nalepke razčiščevalcem afer kot ščukam v ribniku,

— programirajo združevanje levih političnih strank,

— netijo in podžigajo medsebojno napetost med desnimi strankami,

— zavirajo reformo sodstva, ki je še močno pohabljen.

Marsikdo se sprašuje, če ne bi bilo tudi pri nas priporočljivo, kar so naredili na Češkem: z zakonom so obsodili komunistično preteklost, objavili imena nosilcev bivšega sistema in jih moralno obsodili. Sicer bomo še desetletja predmet igrice partijskega zakulisja.

SOLŽENICIN:

„Jasno je, da ljudje, ki so vrteli ročico merozreznice celo tam daleč leta 1937, niso več mladi. Zdaj so že sedemdeset do osemdeset let stari. Svoja najboljša leta so preživel v izobilju, udobno, bili so dobro hranjeni, tako da je zdaj prepozno za kakršno koli enakovredno povračilo, vsaj glede njih. Vendar bodimo milostni. Ne bomo jih ustrelili. Ne bomo vanje vlivali slane vode niti jih zapirali med stenice niti jih krotili s tunkanjem niti jih pustili stati brez spanja ves teden niti jih brcali s škornji ne topli z gumijevkami niti jim stiskali lobanj z železnimi obroči niti jih tlačili v jetniške celice, da bi ležali drug na drugem kot prtljaga — nič takega ne bomo počeli, kar so delali oni. Ampak zaradi naše domovine, zaradi naših otrok imamo dolžnost, da jih vse poiščemo in jih postavimo pred sodišče! Ne da bi jih sodili za njihove zločine, ampak da bi prisilili vsakega od njih, da bi glasno oznanil: „Da, bil sem krvnik in morilec.““

Minister Janez Janša o slovenski pomladi in njenih sadovih, o Cerkvi, praznovanju božiča...

Osamosvojitve se je lepo posrečila demokratizacija pa se le počasi prebija

FRANCI PETRIČ

Minister Janez Janša sodi med tiste osebnosti našega javnega življenja, o katerih se veliko govori in piše. Kristjani smo se srečali z njegovim imenom v tako imenovani slovenski pomladi. Takrat smo po naših cerkvah molili za pravičnost in mir, ko so mu skupaj s Tasičem in Borštnerjem sodili na Roški cesti. V veliki meri je slovenska osamosvojitve njegovo delo, na obrambnem ministrstvu so že takoj, ko ga je prevzel, zavzeli za urejanje odprtih vprašanj v zvezi s služenjem duhovnikov v teritorialni obrambi, predvsem v vrnitvijo Škofovih zavodov v Šentvidu... Vse to in še kaj je bilo vzrok, da smo ministra Janeza Janšo poprosili za tale pogovor.

JANEZ JANŠA

Gospod minister, od leta 1988 ste ena osrednjih osebnosti slovenskega družbenega življenja. Ali ste si ob začetku slovenske politične pomladi predstavljali vse to, do česar smo zdaj prišli?

Na začetku slovenske pomladi leta 1988 smo vsi čutili, da je napočil čas sprememb. Komunistični sistem se je polagoma majal v vsej Vzhodni Evropi. Toda nihče ni pričakoval, da se bo zrušil tako hitro in hkrati v tako veliki meri preživel na drug način. Spomladi leta 1988 so slovenski pisatelji izdali teze za demokratično ustavo, ustanovljena je bila Kmečka zveza, v vlada-joči KPS je boj za prevlado med Kučanom in Popitovo strujo pojenjal v korist Kučana. Svoboda govora je začela prihajati do izraza. Hkrati pa se je v takratni Jugoslaviji začel uredni-ničevati načrt države po meri Srbije z rezervno podvarianto Velike Srbije. Beograd je pritisnil na Komunistično partijo Slovenije, naj uredi stvari doma. CK ZKS Slovenije s Kučanom na čelu, ki je imel absolutno oblast, je imel dve možnosti: braniti demokratizacijo in prebujajočo se nacionalno zavedanje Slovencev ali pa poslušno izvršiti beograjski ukaz. Kot vedno od leta 1941 naprej so slovenski komunisti tudi tokrat ubogali beograjsko partijo in vojaško centralo. Rezultat tega so bile aretacije Borštnerja, Tasiča in mene, s katerimi so hoteli prestrašiti Slovence, da ne bi nasprotovali slovenski enopartijski oblasti in beograjski nadvladi.

Odziv med ljudmi in še posebej dejavnost Odbora za varstvo človekovih pravic, v katerem so sodelovali predstavniki pisateljev, časnikarjev, Cerkve in drugih civilnih organizacij in skupin, je prekrizala račune tako domači kot beograjski oblasti. Iz energije slovenske pomladi so nato nastala jedra številnih opozicijskih strank, ki so, povezane v Demos, zmagale na prvih svobodnih volitvah leta 1990. S tem je bil izvoljen tudi bistveni pogoj za nacionalno osamosvojitve dobro leto kasneje.

Takratne enotnosti civilne družbe, ki je delala za demokratizacijo in za osamosvojitve, danes ni več. Kako to? Zdaj ni več niti enakih spominov na tiste dni. Vi ostajate zvest takratnim idealom...

Povsem monolitne enotnosti ni bilo nikoli. Vedno so bili nekateri za večje, drugi za manjše kompromise. Bolj pa so se stvari jasnile, večje so bile razlike, kar je večinoma normalen pojav. V Odboru so sodelovali nekateri ljudje, ki od samega začetka niso hoteli imeti ničesar skupnega s strankarsko politiko. Ko so nastale stranke, so se umaknili, nekateri med njimi pa so pozneje celo nasprotovali slovenski osamosvojitvi. Večina pa je le vedela, da bo prišlo do velikih sporememb, vprašanje sta bila le čas in cena.

Kmalu po prvem sojenju na Roški smo obsojenci skupaj s predstavniki Odbora obiskali nadškofa Alojzija Šuštarja. Med sojenjem so bile v ljubljanski stolnici pa tudi drugod maše,

kjer je veliko ljudi molilo za nas in želeli smo se Cerkvi zahvaliti za podporo in pomoč. Bil je zelo prijazen in razumevajoč pogovor in po njem se mi je zdelo, da smo Slovenci dovolj močni za preizkušnjo, ki se je že dala slutiti.

Z demokratizacijo so do javne besede prišli tudi kristjani zato, ker so sodelovali pri njenem uveljavljanju. Zdaj se pozablja na njihov takratni delež in so odvrinani v družbenem življenju, ko gre za njihove pravice, npr. Cerkvi se odreka pravica do vrnitve premoženja, vrniti nimajo vpliva pri oblikovanju šolske zakonodaje in podobno... Ponekod (npr. vrnitev Škofovih zavodov) pa se le premika. Zakaj tako?

Nedvomno gre kristjanom velika zasluga za svobodo javne besede, tudi zato, ker se je dolga leta, pa čeprav zavita v svetopisemske prispedobe, ohranjala v Sloveniji le v literaturi, poeziji in v slikovitih pridigah mnogih duhovnikov, ki so kritično odsevale tudi družbeno stvarnost. Ko govorimo o mednarodnem priznanju Slovenije, je vloga Vatikana pomembnejša, kot je to splošno znano. Na kratko rečeno je slovenska Cerkev v zadnjih odločilnih letih veliko pripomogla k uresničitvi ključnih nacionalnih interesov, in to na način, ki ni predstavljal prevzemanja funkcij državnih institucij, kot so ji nekateri očitali. Mnogi hočejo še danes Cerkev spraviti v položaj nadzorovane institucije ali pa nanjo gledajo tako kot v časih socializma. Od tod izvirajo mnoge težave. Skli-

Prešeren, naš ponos in vzor slovenstva

MILENA AHČIN

Te dni bo povsod, kjer se družijo Slovenci, mnogo govorjenja in pisanja o Prešernu, našem velikem pesniku, ki je bil tudi narodni buditelj in borec za pravice našega jezika. Slovenci v raznih obdobjih, v različnih družbenih plasteh in zagovorniki raznih idej — vsi slavimo Prešerna, našega pesnika. 4. februarja pred 145. leti je umrl mož, ki je Slovincem daroval delo, ki se more kosati z največjimi mojstrovina-mi vseh časov. Tudi mi se bomo klanjali Prešernovemu spominu in izkazovali hvaležnost in ponos.

Je to dovolj?

Ko smo prejeli ta biser, smo si naložili veliko nalogo postati in ostati vredni člani velikega kulturnega naroda. Krajevna razdalja nas ne odveže te dolžnosti. Saj vsakdo odgovarja le zase, vsak more prispevati le do zrne, ki ga naj posadi v kar najplodnejšo zemljo. Čim težje so razmere, tem odločneje moramo nastopati. Če živimo v drugačnem okolju, v sebi in v svojem okolju še bolj skrbno in ljubeče varujemo narodne vrednote. Ko vse teži k lažjemu in lagodnejšemu življenju — ni to smer propada? Ideali so najbolj vidni znak zdravega bitja, borba zanje je znak plemenitosti. Če so pri tem potrebne žrtve, bo zavest izpolnjene dolžnosti sladka in pomirljiva.

Kar se nekaterim ljudem čudno zdi, je za nas čisto naravno. Res smo daleč od domovine, a smo prav tako Slovenci kot kdorkoli nekje v Idriji ali pod Bočem, v Prevaljah ali na Črnem vrhu. Nič manj Slovenci nismo. Zavedamo se dolžnosti in pravic, čutimo z narodom v lepih in težkih dneh, smo pripravljeni pomagati in pričakujemo pomoč v potrebi. Kakšna naj bi bila razlika zaradi nekaj sežnjev oddaljenosti?

Ponosni smo na slovenstvo. Kdor neha biti ponosen, ni več vreden član naroda. Cankar je napisal: „Ponos nam je bolj potreben kot slovensko vseučilišče.“ Slovensko

čutimo, oblikujemo misli, jih skrbno in čisto izražamo v govoru in pismu. Skrbimo za zvesto ohranjanje pravih besed in oblikovanje slovenskih rekov, da nas ne zavedejo tuji tokovi, ki jih srečujemo v vsakdanjem življenju. Slo-

cujejo se na Evropo, dokler lahko to izkoristijo v svoj prid. Ko pa naletijo na predloge, da bi tudi odnose s Cervijo uredili tako, kot so jih v primerljivi evropskih državah, pa to preslišijo. Po padcu Demosove vlade so nekatere stvari spet dobile svoj prejšnji tok, vendar pa vrnitev nazaj na staro ne bi smeli dovoliti.

Obrambna zakonodaja je ena od prvih, ki se prilagaja novemu času. To se je pokazalo že leta 1991, ko so se začela urejati vprašanja udeležbe duhovnikov na orožnih vajah, pozneje pa pri vprašanih duhovne oskrbe slovenskih vojakov. Kaj še pripravljate?

V pripravi je zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaški dolžnosti. To naj bi tudi na zakonski ravni omogočil to, kar danes omogoča uredba vlade, ki predvideva, da lahko duhovniki opravljajo svoje polanstvo tudi kot tako imenovano civilno dolžnost in se kot vojaški obvezniki ne razporejajo v vojaške enote. So pa dolžni v svoji fari sodelovati s tisto

enoto slovenske vojske, ki bi se tam mobilizirala ali bi tam delovala v vojnih razmerah. Nekaj takih primerov je bilo tudi junija in julija leta 1990, čeprav je bila vojna kratka. Kljub temu, da to še ni bilo zakonsko urejeno, so vojaki sami zahtevali duhovnika. Ker je v Sloveniji v miru vojaški rok kratek (najkrajši v Evropi) in ker je uvedeno teritorialno načelo služenja (praviloma čim bliže domu), fantje pa so ob koncu tedna mnogokrat doma, bo v razpravi ob spremembi zakona najbrž veliko pomislekov glede klasične kuratske službe v vojski v miru. Nobenega dvoma pa ni, da bomo morali sedanje rešitve za vojne enote po spremembi zakona ustrezno dodelati.

Nekdanja jugovojska je prepovedala versko časopisje in vsako versko dejavnost. Kako sedaj? Kakšno časopisje imajo naročeni učni vojaški centri?

V JLA so bili vsi časopisi z versko vsebino prepovedani, s posebnim členom Službenega pravila je bilo prepo-

vedano npr. celo nošenje križca na verižici. V učnih centrih slovenske vojske se ne prepoveduje nobena knjiga, revija časopis, naročeni pa so tisti, po katerih je povpraševanje.

Medtem ko pri vas dosledno uveljavljate demokratična načela, se na drugih področjih dogaja drugače, celo nasprotno. Afere, špekulacije, kraja družbenega premoženja... Ali ima vlada dovolj moči, da se to ustavi?

Res je. Mnogi, ki so bili nekdanji siloviti zagovorniki družbene lastnine, so jo sprivatizirali do neslutnih vsot. To je danes najresnejši problem Slovenije. Nebrzdana kraja skupne lastnine, s katero se na eni strani ustvarja peščica na hitro obogatelih nekdanjih direktorjev in politikov, na drugi pa množice brezposelnih in okradenih. Na ta način skušajo stare strukture ohraniti svojo prevlado v družbi in to jim, žal, dobro uspeva. Kupujejo časopise, privatne TV kanale, radijske postaje, založbe, podjetja, banke... S tako količino denarja

venstva ne merimo po številu članov skupnosti, saj se tudi ljubezen ne meri na vatlje in ne na mernike. Ljubezni ni nikdar dovolj. Vedno je treba najti kaj novega, da jo ogrejemo, poživimo in razširimo. Ko neha rasti, okameni, se posuši. Ko bo naš ponos opešal, bo konec našega slovenstva. Prav nič nam ne bo pomagalo uradno priznanje pripadnosti narodu ali državi, če nas bo slovenski otrok na poti po Sloveniji začuden pogledal, ko ga bomo ogovorili. Slovensko čutiti in to brez truda izraziti je jedro, iz tega raste vse drugo: branje in razumevanje prebranega, uživanje ob lepih pesmih, knjigah, zanimanje za vrednote, ki jih narod ceni in ohranja, pravica do uživanja tega, kar so pridobili naši predniki in rojaki doma in po svetu. Pravica do imena Slovenec. Te pravice nam ni treba kupovati. Tudi je ne moremo dokazati z znanstvenim pregledom krvi ali s pravimi ali ponarejenimi listinami. Pravico do slovenstva nam daje samo zvestoba. Med nami so temnooki in svetlolasi, veseli in kisli, pretirano in razposajeno veseljaški, lepo vzgojeni in tudi družbi neprijetni značaji — a vse to nič ne vpliva na pripadnost narodu. Vsi smo enakovredni otroci iste matere.

Okolje onemogoča. Kako jalov izgovor! Poznamo misijonarja, ki že 40 let ni videl Slovenca — morda nekajkrat po nekaj minut — pa bi brez zadrege stopil med domače in nihče ne bi opazil, da ima v govoru kakšen tuj naglas ali celo pomanjkanje izrazov. Na zahodni obali Anglije živi gospa, ki mora za pogovor v slovenščini potovati nekaj ur, — pa jo kliče po telefonu in boš mislil, da ti odgovarja iz Maribora. V nedogled bi lahko naštevali ljudi, ki so v drugem okolju pravi Slovenci, polni ljubezni in ponosni na svoje slovenstvo. Zanima jih življenje v domovini, kulturni dogodki in pridobitve na vseh področjih. Mislijo

tudi volitve niso problem. Na zadnjih predsedniških volitvah je zmagoviti kandidat imel na voljo več denarja kot vsi ostali številni protikandidati skupaj, pa se mu tega še očitati niso upali. Bojim se, da je v vladi preveč blokad, da bi lahko učinkovito posegala v te razmere.

Preteklost, posebno državljanska vojna, je pri nas še vedno odprto vprašanje. Kako ste zvedeli za to resnico in o pobojih domobrancev po vojni?

Najprej sem za drugo plat resnice izvedel iz nekaterih knjig, tako kot večina v moji generaciji. Šele kasneje so si tudi starši upali povedati stvari, ki so nam jih za dolgo zamolčali, misleč, da nas s tem varujejo pred neprijetnostmi in nevarnostmi. Najbrž so imeli prav. To vprašanje bo odprto toliko časa, dokler mrtvi ne bodo dobili svojih znanih grobov, krivci za te strašne zločine pa vsaj pravično uradno moralno obsodbo. To bi bila največja usluga generacijam, ki bi rade poznale resnico iz polpretekle zgodovine in se

VRBA. Prešenova rojstna hiša.

in čutijo z nami, živijo z nami in mi z njimi.

Tako je nastala Velika Slovenija, kakršno je videl Župančič, ko je zapisal: „Razpni se kot morje v brezbrežno obzorje, dom moj!“

Prešernove nesmrtnosti se bomo ob pomembnem datumu spominjali vsi, ki smo dediči njegove bogate zapuščine. Brali bomo njegove pesmi od Avstralije do Kanade, od Japonske do Južne Amerije, v Afriki in po vsej Evropi, vsi bomo enako čutili ob Prešernovem vzpodbujanju narodne zavesti in ljubezni do vsega našega. Podajmo si roke in pomagajmo si med seboj, da nikogar od nas ne premaga malodušje, da nas ne pritegne lagodno predavanje tokovom, ki meljejo človeštvo v brezlično mešanico brezdušnih avtomatov!

znebile občutka, da rastejo na nepopravljenih krivicah.

Kako različni napadi, grožnje vplivajo na vaše zasebno življenje, družino?

Vplivajo toliko, da bi težko rekel, da živimo normalno življenje. Razmere so se popravile po osamosvojitvi, saj smo bili prej vsaj nekaj časa tudi neposredno fizično ogroženi. Vendar pa mislim, da zadnja burna leta vsaj na otrocih niso zapustila hujših posledic, za kar gre velika zahvala tudi drugim, predvsem ženinim in mojim staršem, moji in njeni sestri in drugemu sorodstvu. Tudi v šoli so bili zelo razumevajoči. Vsi so pomagali po svojih močeh. Nekoč sem mislil, da bo demokracija in osamosvojitve prinesla hitrejšo spremembo in nameraval sem potem pustiti politiko. Osamosvojitve se je res lepo posrečila, demokratizacija pa se le počasi prebija, tako kot v nekaterih drugih vzhodno in srednjevropskih, bivših komunističnih državah. Tvorci represivne kazenske zakonodaje v komunističnem sistemu so

danes pri nas varuhi človekovih pravic, ki branijo predvsem sebe in druge krivce za enopartijsko diktaturo, tvorci samoupravljanja pa lastniki podjetij, ki mečejo delavce na cesto. Zato mislim, da moram še nekaj časa vztrajati.

Ali ste v mladosti obhajali božič? Kaj si želite letos za ta praznik in kaj boste zaželeli našim bralcem?

Božič je bil v moji mladosti najslavesnejši praznik. Spominjam se, da smo si otroci iz moje vasi želeli, da bi bili toliko odrasli, da bi šli lahko k polnočnici in videli velike jaslice. To je bilo doživetje že samo po sebi. Takrat je bil za božič vedno sneg in vse je bilo nekako skrivnostno. Spominjam pa se tudi, da nas je v cerkvi v gumijastih škornjih vedno zeblo. Večkrat smo za božič čakali tudi očeta, ki je delal v Nemčiji in se je za ta praznik vračal domov. Letos si želim, da bi bil božič čim bolj spokojen. Vam in bralcem Družine pa želim veliko veselja, osebnih sreč, medsebojnega razumevanja in trdne volje za skupno dobro.

Zdravljica

France Prešeren

*Spet trte so rodile,
prijat' lji, vince nam sladkó,
ki nam oživlja žile,
srce razjasni in okó,
ki utopi
vse skrbi,
v potrtih prsih up budi.*

*Komú najpred veselo
zdravljico, bratje, č' mo zapet' ?
Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinov sloveče matere!*

*V sovražnike 'z oblakov
rodú naj naš' ga trešči grom!
Prost, ko je bil očakov,
naprej naj bo Slovencev dom;
naj zdrobé
njih roké
si sponse, ki jim še težé!*

*Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo!
Otrók, kar ima Slava,
vsi naj si v róke sežejo,
da oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša bosta last!*

*Bog živi vas, Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice!
Ni take je mladenke,
ko naše je krvi deklé;
naj sinóv
zarod nov
iz vas bo strah sovražnikov!*

*Mladen'či, zdaj se pije
zdravljica vaša, vi naš up!
Ljubezni domačije
noben naj vam ne usmrti strup;
ker po nas
bođe vas
jo srčno branit' klical čas!*

*Živé naj vsi naródi,
ki hrepené dočakat' dan,
da, koder sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!*

*Nazadnje še, prijat' lji,
kozarec záse vzdignimo,
ki smo zato se zbrat' li,
ker dobro v srcu mislimo.
Dokaj dni
naj živi
Bog, kar nas dobrih je ljudi!*

TRIJE SVETNIKI

V FEBRUARJU

SVETI BLAŽ 3. februar

Češčenje sv. Blaža je med vernim ljudstvom zelo razširjeno. Zlasti ga časte Hrvatje, posebno Dalmatinci. Pravijo mu sveti Vlaho. Dubrovnik si ga je izbral že morda v desetem stoletju za svojega zavetnika. Ko je bil Dubrovnik še samostojna republika, je imel sliko sv. Blaža na državni in trgovski zastavi, na državnem pečatu in kovancih.

V vsej Cerkvi velja sv. Blaž za priprošnjika zoper bolezní vratu in grla. Legenda, ki se opira na zgodovinsko jedro, namreč pripoveduje, da je bil Blaž najprej zdravnik, potem pa škof v Sebasti v Armeniji. Ko je začel cesar Licinij preganjati kristjane, so prišli tudi Blaža. Peljali so ga pred sodnika, naproti mu je prihitela vdova z edinim sinom in jokaje prosila svetnika, naj ji reši dragega otroka gotove smrti. Revež je bil požrl ribjo

kost, pa mu je niso mogli spraviti iz grla. Trpel je silne bolečine, toliko da ga ni že zadušilo. Sv. Blaž je nekoliko pomolil, dečka blagoslovil in ga ozdravljenega vrnil srečni materi. Sam pa je šel naprej v strašno smrt. Neusmiljeno so ga rablji tepili, potem z železnimi grebeni trgali. Naposled ga je dal sodnik obglaviti. Zgodilo se je to najbrž leta 316.

V zvezi z omenjenim čudežem, ki ga je storil svetnik na poti v smrt, deli Cerkev vsako leto na god sv. Blaža — Blažev blagoslov. Mašnik najprej blagoslovi sveče za ta blagoslov s posebno molitvijo. Nato vzame dve sveči, zvezani v obliki križa, in ju približa grlu vsakega, kdor želi prejeti Blažev blagoslov, in podeli ta blagoslov z besedami: „Na prošnjo svetega Blaža, škofa in mučenca, naj te Bog varuje bolezní v grlu in vsakega drugega zla. V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.“ Na te besede odgovorimo z Amen.

„Blažev žegen“ je den izmed številnih blagoslovov, s katerimi Cerkev posebno moli za svoje vernike. Tudi ta blagoslov ima moč iz njene molitve in našega pobožnega prejetanja.

SV. SHOLASTIKA 10. februar

Bila je sestra dvojčica sv. Benedikta iz Nursie, patriarha zahodnih menihov in reda benediktincev. Že kot otrok se je posvetila Bogu in poslej živela samo zanj. Velika, ganljiva ljubezen je družila brata in sestro vse življenje. Za velike duhovne cilje, za katere se je navduševal Benedikt že v zgodnji mladosti, se je v nemala tudi ona. Ko je Benedikt ustanovil samostan na Monte Cassinu, ga je sestra Sholastika prosila, da bi tudi ona smela živeti po pravilih njegovega reda. Brat ji je ustregel; ob vznožju hriba je dal zgraditi skromen samostan in jo imenoval za opatinjo.

Na bližnji samostanski pristavi sta se sleherno leto po enkrat, na praznik, sešla z bratom in se nekaj ur pogovarjala o božji ljubezni. Kako je minilo njuno zadnje srečanje, je opisal papež Gregorij Veliki, rojen nekaj let

pred Sholastikino smrtjo. Tudi tokrat sta se ves dan pogovarjala o svetih rečeh, tako da je bil ura že pozna. Tedaj je zaprosila Sholastika: „Prosim te, nocoj, to noč, me nikar ne zapuščaj, da se bova do jutra pogovarjala o veselju nebeškega kraljestva.“ Brat jo je začudeno pogledal: „Kaj misliš, sestra? Kako bi mogel ostati zunaj samostana čez noč?“

Nebo je bilo jasno. Ko je Sholastika slišala, kako ji je brat odbil prošnjo, je sklenila roke, jih položila na mizo ter sklonila vanje glavo, da poprosi Vsemogočnega. Ko je spet dvignila glavo, se je začelo bliskati, treskati in ulila se je ploha, da ni bilo mogoče iti izpod strehe. Božji mož je rekel žalostno: „Bog ti odpusti, sestra! Kaj si naredila?“ Sholastika mu je odgovorila: „Vidiš, tebe sem prosila, pa me nisi hotel uslišati. Gospod pa me je uslišal. Pojdi izpod strehe in se vrni v samostan, če moreš.“ Tako se je zgodilo, da je moral Benedikt ostati in sta s sestro prečula noč v svetih pogovorih. Drugo jutro sta se

JEZUSOVO DAROVANJE - SVEČNICA 2. februarja

Marija in Jožef sta prinesla 40 dni starega Jezusa v tempelj z dvojnimi namenoma: da bi se Marija obredno očistila in da bi Jezusa, svojega prvorojenca, darovala Bogu. Ob tej priložnosti sta se Marija in Jožef srečala v templju s starčkom Simeonom in prerokinjo Ano. Simeon je v preroškem duhu v otroku Jezusu prepoznal Odrešenika in slavil Boga, „kajti moje oči so videle rešitev, ki si jo pripravil pred očmi vseh narodov: luč v razsvetljenje poganov in v slavo Izraela, svojega ljudstva.“

Ker Simeon pravi, da je Jezus luč v razsvetljenje poganov, Cerkev ta dan blagoslavlja sveče. Po tem obredu se ta praznik imenuje svečnica.

Sveča je zaradi svoje zgovorne govorice simbol vstalega Jezusa, ki razsvetljuje življenjsko pot vsem, ki hodijo

za njim. Kakor se sveča z oddajanjem svetlobe in toplote použiva, tako naj se tudi naše življenje porablja v službi človeku in Bogu, da bomo luč sveta. Namen blagoslova sveč na praznik Jezusovega darovanja je torej v tem, da bi hodili za Jezusom, ki je „luč v razsvetljenje vseh narodov“ in bi nje-gov evangelij razsvetljeval naše življenje.

Blagoslov na god svetega Blaža - 3. februarja

Za zdravje pravimo, da je naše največje bogastvo. To najbolje vedo naši bolniki, pa tudi tisti, ki so že kdaj preboleli kakšno hujšo bolezen. Iz Svetega pisma vemo, da je Jezus bil bolnim še posebej naklonjen in da je rad uslišal njihovo prošnjo za ozdravljenje.

Večkrat prosimo tudi tega ali one-

NAMEN APOSTOLATA MOLITVE ZA FEBRUAR

Splošni: Da bi svetovni dan bolnikov kristjanom pomagal v vsakem trpinu gledati trpeči in poveličani Kristusov obraz.

Misijonski: Da bi bili v deželah v razvoju vsi umirajoči, nalezljivo bolni in okuženi od aidsa deležni potrebne nege.

Slovenski: Dabi krščansko kulturo, ki smo jo prejeli od prednikov, posredovali prihodnjim rodovom.

ga svetnika ali svetnico, naj nam pri Bogu izprosi zdravje ali pomoč v raznih potrebah. Tako se zatekamo tudi k svetemu Blažu, naj nas reši boleznih v grlu in vsakega drugega zla. Ta navada ima svoj izvor v legendi, ki pripoveduje, da je sveti Blaž blagoslovil mladeniča, ki je umiral zaradi bolečin v grlu. Na Blažovo prošnjo je otrok ozdravel. Ta blagoslov je lahko pri maši ali pri samostojnem bogoslužnem opravilu.

vrnila vsak v svoj samostan. Tretji dan, 10. februarja leta 543, je videl Benedikt iz svoje celice, kako je splavala proti nebu bela golobica — bila je duša njegove sestre Sholastike.

SV. VALENTIN (Zdravko) 14. februar

Živel je v 3. stoletju v Rimu, postal mašnik in mučenec. Mučeniško krono je prejel leta 269. Legenda pripoveduje, da ga je mestni prefekt Kalpurnij izročil uradniku Asteriju, da bi ga odvrnil od krščanske vere.

Asterij ga odvede v svojo hišo. Valentin poklekne na pragu in moli: „Bog vseh stvari, vidnih in nevidnih, Stvarnik človeškega rodu, ki si poslal svojega sina Gospoda Jezusa Kristusa, da bi nas pripeljal iz teme v pravo luč; spreobrne to hišo in daj ji luč, da spozna tebe in Kristusa v edinosti Svetega Duha.“ Ko Asterij sliši to molitev, reče: „Ti praviš, da je vaš Kristus prava luč?“ Valentin odvrne: „Saj, Gospod Jezus Kristus, ki je spočet od Svetega Duha, rojen iz Marije Device, je prava luč, ki prihajajoč na svet razsvetli

vsakega človeka.“ Asterij pravi nato: „Prav; če razsvetli vsakega človeka, se bom prepričal in potem priznal, da je Bog, če pa ne — tedaj ugasim tvoje sleparstvo. Imam namreč slepo hčerko. Privedem ti jo. Če jo ozdraviš, bom storil vse, kar mi zapoveš.“

Ko stopi slepa revica pred mašnika, ta najprej moli, potem pa položi deklici roke na oči ter zakliče: „Gospod Jezus Kristus, ki si Bog, prava luč, razsvetli svojo služabnico!“ In ko to izreče, deklica spregleda. Po tridnevni pripravi je Valentin krstil Asterija in vso njegovo družino s sužnji vred. Verjetno je, da so Valentina prav zato prijeli in mučili, dasi tedanji cesar Klavdij sam kristjanov ni preganjal.

Častilcev sv. Valentina je bilo v zgodovini zelo veliko. Priporočali so se mu za zdravje zlasti božjastni bolniki. Znan je kot vremenski svetnik — sv. Valentin ima ključ do korenin. V zahodni Evropi in Ameriki velja god sv. Valentina za srečen dan, ko si ljudje izmenjavajo čestitke in darila.

„Nekoč ste bili tema, zdaj pa ste luč v Gospodu. Obnašajte se kot sinovi luči!“ (Ef 5, 8)

IZ SLOVENIJE

Dan reformacije

Slovenska skupščina je izglasovala kot enega izmed državnih praznikov dan (protestantske) reformacije, ki ga praznujejo v Sloveniji 31. oktobra. Dr. Drago Ocvirk poroča v Družini, da so mediji izrabili praznovanje za zaničevanje in blatenje katolištva. Katoličani so bili tako kot v komunizmu mračnjaki, zatiralci in škodljivci. Vse je izzvenelo v koprneči želji: koliko lepše bi bilo, če ne bi bilo katoličanov. — Tudi to kaže, kdo sedi v skupščini in kdo manipulira z mediji.

Pepelnična sreda in postni čas

Postni čas začnemo s pepelnično sredo. Letos bo pepelnična sreda 16. februarja. Ta dan bomo prejeli pomenljivi obred pepeljenja, ki ga spremljajo resne besede: „Spokorite se in verujte evangeliju!“ Ali „Pomni, človek, da si prah in da se v prah povrneš!“

Površno gledanje more v tem obredu videti nekaj pogrebnega. V resnici pa je prav nasprotno. Pepeljenje ni napad na človekovo dostojanstvo, temveč trdna osnova zanj. Spomniti nas hoče, da je prišel čas, ko naj obnovimo življenje, ki bo podobno življenju vstalega Kristusa. Pepeljenje je znamenje minljivosti in smrti, križ pa znamenje življenja in večnosti. Oboje nam kaže vso resničnost našega življenja. Res smo prah in bomo morali umreti. Vendar pa smo po Kristusovi zmagi na križu poklicani k novemu, božjemu življenju.

Bogoslužje postnega časa pripravlja vernike na obhajanje velikonočne skrivnosti s spominjanjem na njihov krst in z izvrševanjem pokore.

Postni čas je čas preprostosti in ne praznovanja. Z evangeljsko čuječnostjo in neizprosno iskrenostjo do samih sebe naj bi dosegli odpuščenje grehov in obnovili, okrepili svoje duhovno življenje. Krščansko življenje in pokora sta tesno povezana med seboj. To nam postane bolj razumljivo, če se spomnimo, da nam je Kristus zaslužil nadnaravno življenje s svojim trpljenjem, smrtjo in poveličanjem.

Zdaj moremo to nadnaravno življenje ohraniti in v njem rasti samo za ceno odpovedi in žrtve. To je Kristus zelo jasno povedal: „Če kdo hoče priti za menoj, naj se sam sebi odpove in vzame svoj križ ter hodi za menoj!“ (Mt 16,24). Prav tako nas Kristus tudi resno vabi: „Vstopite skozi ozka vrata; zakaj široka so vrata in prostorna je pot, ki drži v pogubo, in mnogo jih je, ki po njej v pogubo hodijo. Kako ozka so vrata in tesna je pot, ki drži v življenje in malo jih je, ki jo najdejo!“ (Mt 7, 13-14).

Prostovoljen križ oziroma prosto-

Na proslavi Kristusa kralja v Buenos Airesu

KRIŽANI KRALJ

MARKO KREMŽAR

Leta 1939, meseca julija, ko je Evropa stala na pragu druge svetovne vojne, smo bili Slovenci gostitelji in organizatorji šestega mednarodnega kongresa, posvečenega Kristusu Kralju.

Nihče ni slutil, da je bila ta mogočna verska slavnost, vse do danes, zadnja te vrste na svetu, pa tudi zadnja množična mani-festacija katolištva na Slovenskem.

Kongresu so se pridružili tudi Slovenci iz Argentine. Dušna pastirja Jože Kastelic in Janez Hladnik sta poslala daljše pozdravno pismo, v katerem sporočata, „da bo v eni največjih buenosaireskih cerkv“ 3. julija slovesna sv. maša, „pri kateri bo mnogo ti-sočev vernikov zbranih, in bomo tudi tukajšnji javnosti predložili to veličastno misel Kristusovega kraljestva.“

Tematika, ki jo je obravnaval kongres, ni izgubila na pomembnosti. Ob branju se zdi, kakor da se je ustavil čas in naj Slovenci nadaljujemo po pol stoletja tam, kjer sta prekinili katoliško delovanje vojna in svetovna povodenj

voljna pokora v postnem času bo morda za nekoga omejitev kajenja ali pitja ali gledanje televizije, za drugega vestno izvrševanje dolžnosti v njegovem poklicu in družini, večja potrpežljivost v težavah ali več pozornosti za tisto, kar drugi želi in pričakuje.

Predvsem pa bi morali v tem času skrbeti za molitev. Tako naj bi temeljito obnovili jutranjo in večerno molitev, zavzeteje naj bi v družini molili pred jedjo in po jedi.

Pri vsem tem bomo kaj lahko spoznali, da je postni čas primeren za premišljeno, pošteno in iskreno spoved.

Pokora spada k bistvu krščanskega življenja. Krščanska svetost res ni v žrtvi in pokori, temveč v resnični ljubezni do Boga in do bližnjega. Vendar pa te svetosti ni mogoče doseči brez pokore in odpovedi. Zato Cerkev prosi: „Daj, da nam telesna pokora, za katero smo se v začetku postnega časa odločili, prinese duhovne sadove.“

komunizma.

Naslednji odstavki, iz tedaj sprejetih resolucij, dokazujejo daljnovidnost naših katoliških prednikov.

„Kongres Kristusa Kralja opozarja svet na duhovno krizo, izvirajočo iz vedno večjega razkristjanjevanja, in na njene usodne posledice v vsem življenju današnjega človeka.“ Zato „ima kongres za prevažno zahtevo našega časa vsestranski in globok prerod krščanskega ljudstva.“

„Kongres Kristusa Kralja zahteva, naj se krščanska obnova dosledno izvaja in kaže v temeljiti naravni obnovi po Kristusovih načelih na vseh področjih življenja; v prvi vrsti, da se uresniči socialna pravičnost, da se uveljavijo večna načela evangelija v življenju posameznikov, a tudi pri urejanju razmer med sloji, stanov, plemeni, narodi in ljudstvi.“

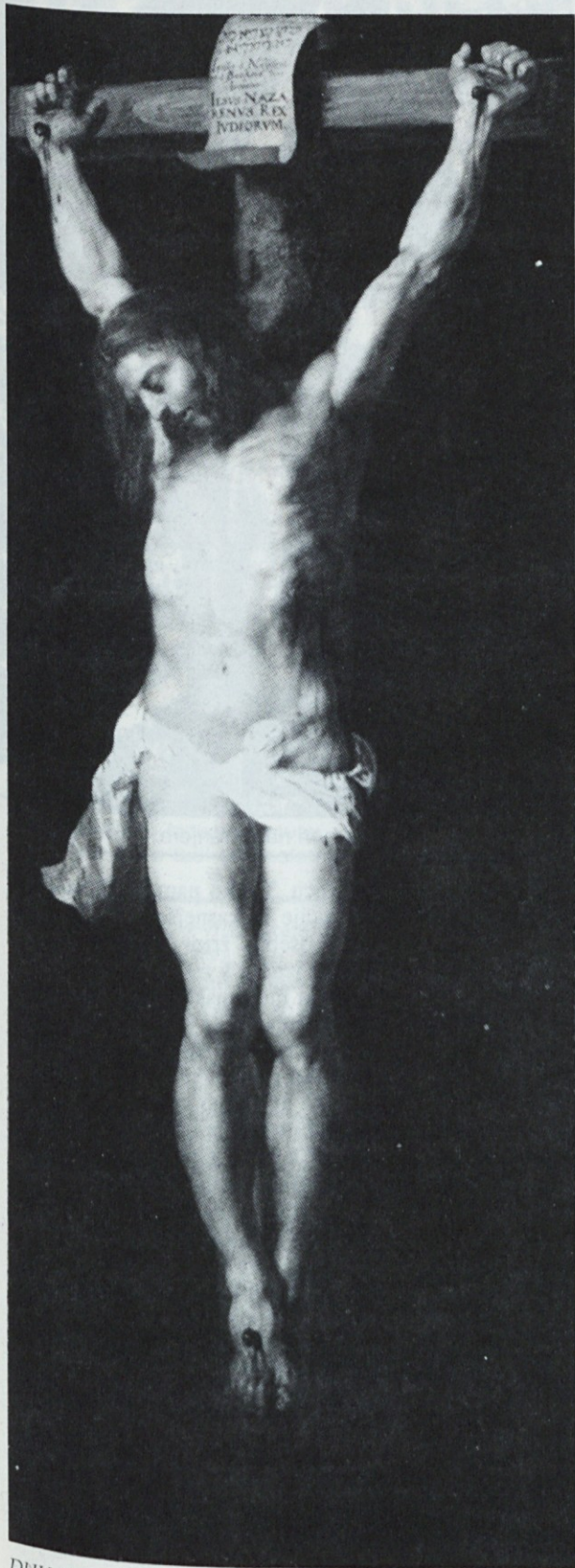
Kmalu po tej tako sodobni zahtevi slovenska Cerkev ni mogla zahtevati ničesar več. Nastopil je čas molka in prošnje.

Od tedaj naprej slovenski katoličani nismo bili več deležni „hozane“ velikega četrtka, temveč smo bili postavljeni pred preizkušnjo, trpljenje, zasmevanje in smrt temnih desetletij našega „velikega petka“.

Sveti Pavel opozarja v enem svojih pismen ne le Korinčane, temveč kristjane vseh časov, da „božje kraljestvo... ni v besedi, temveč v dejanju“ (1 Kor, 4, 20). Gledano iz zgodovinske perspektive polovice stoletja, vidimo, da se je s Kongresom Kristusa Kralja pričel tudi za slovensko Cerkev čas, ko je bilo treba potrditi besede z življenjem.

Vsak član slovenskega katoliškega občestva je bil poklican po imenu, da sledi, na svoj način, Odrešenikovim stopinjam. Vsakodnevna prošnja „Pridi k nam Tvoje kraljestvo... v nebesih in na zemlji“ (Mt 6, 10) je dobila komaj dve leti po množičnem slavljenju Kristusa Kralja med nami odziv, ki je posegel globoko v življenje vsakega kristjana in zaznamoval tudi nas in naše potomce za Bog ve koliko rodov.

Peter Paul Rubens:
KRISTUS NA KRIŽU

Izpolnile so se nad našim narodom Jezusove besede, da si „od dni Janeza Krstnika... nebeško kraljestvo s silo utira pot“, (Mt 11, 12), ker predstavlja izziv mogočnikom tega sveta. Krog nas in med nami so vstali močni nasprotniki z namenom, da božje kraljestvo zrušijo in ga med Slovenci zbršejo za vedno.

Odrešenik pa je ponovno pokazal, da v Njegovem kraljestvu ni prostora za neznačajne, pa tudi ne za napuhnjene, ki zaupajo le v lastno moč. Kristus Kralj hoče zvestih in predanih vernikov, ki v zavesti svojih slabosti — delujejo v mejah prejetih darov za božje kraljestvo, hkrati pa zaupajo v Stvarnikovo dobroto in pomoč.

V današnjih dneh le redko slišimo govoriti o Kristusu kot o kralju. Verjetno ni razlog tega pojava, da živimo v dobi republik, marveč prej, da nas obdaja svet, ki ne sprejema nobene nesporne avtoritete. Kristusa kralja namreč nismo izvolili ljudje, temveč je On izvolil nas. Njegova oblast potemtakem ne izhaja iz človeške, temveč iz božje volje; je popolna in vzvišena nad vsak priziv. Zato jo večina sodobnikov zavrača, kajti urejati hočejo svet po svoji volji. Vsaka misel na dokončno in nesporno avtoriteto jim je tuja, ker nasprotuje napuhu.

Zdi se, da današnje ljudstvo po vsem svetu ponavlja besede judovskih duhovnikov, ko so zahtevali, naj svetni oblastniki križajo Boga, rekoč: „Nimamo kralja razen cesarja“ (Jan 19, 15). Zmaterializirani in v veliki meri poganski svet zavrača naravni moralni red Kristusovega kraljestva, hkrati pa nekritično sprejema ideje, ki vodijo s pomočjo lažnih obljub in prevar v razna politična, kulturna in gospodarska nasilja.

Pri tem se celo nekateri kristjani izgovarjajo na Jezusove besede, češ da Njegovo „kraljestvo ni od tega sveta“ (Jan 18, 36). Ta odgovor Pilatu naj bi jih odvezal odgovornosti za dogajanja v javnem življenju in jim služil kot izgovor za dvojno moralo. Ena pravila naj bi držala za vsakdanje, svetne potrebe, drugačna pa v krogu verskega občestva. Vera nas uči in zdrava pamet nam pravi, da kaj takega ni mogoče. A vendar je dvojna morala dandanes v politiki, gospodarstvu in celó v kulturi pogosta praksa.

Res, Kristusovo kraljestvo nima izvora na zemlji. Pilatu, na primer, je bila dana oblast od cesarja, ki je bil po volji ljudi in s pomočjo surove sile simbol moči tega sveta. Jezusu pa je dal nebeški Oče moč in oblast nad stvarstvom. Zato Kristusovo kraljestvo presega meje tvarnega sveta, a tega ne izključuje. Kristus je tudi kralj sveta, a ne prejema od njega svoje časti in oblasti.

Apostol Pavel piše Timoteju, da je Kristus „edini kralj nad kralji, gospod nad gospodi“ (1 Tim 6, 15), misel, ki jo ponovi sveti Janez v knjigi Razodetja, ko pravi, da je Jezus „vladar nad kralji zemlje“ (Raz 1, 5). S tem pojasnita, da božje kraljestvo sicer daleč presega, a hkrati vključuje naš svet.

Kristusovo kraljestvo nas ne čaka nekje v megleni prihodnosti. „Božje kraljestvo je med nami!“ (Mt 12, 28; Lk 17, 21), beremo v evangelijih. Res pa je, da na to resnico večkrat pozabljam, kajti po Jezusovih besedah „božje kraljestvo ne pride tako, da bi vzbujalo pozornost“ (Lk 17, 20). Med nami je, a kdor ni pozoren, ga ne vidi; namenjeno je vsakemu od nas, a le kdor sledi božjemu nauku, ostaja v okviru njegovih meja.

Zato je Kristus ostal z nami. Kralj ne zapusti svojih podanikov. Na skrivnosten način nas druží, poveliča v sveti Evharistiji; k odrešenjskemu sodelovanju pa nas vabi s križa.

To misel je nakazal škof dr. Gregorij Rožman na kongresu Kristusa kralja v govoru, namenjenem slovenski mladini, takole: „Čujte, kaj vam Jezus, vaš Kralj, danes govori. — Tole pravi: Vaš Kralj sem, kraljevati Vam hočem. Bodite moji, kakor sem jaz ves vaš; vedno sem bil vaš, najboljši, ko sem na križu za vas kri

prelival in v mukah umiral; in sem zdaj vaš v presvetem Rešnjem telesu. Bodi te moji; pridite in ostanite zvesto pri meni vse življenje do smrti, da boste z menoj kraljevali vso večnost“ (KKK str. 58). Samo Bog ve, koliko mladih, ki so tedaj poslušali besede vélikega škofa, je prisluhnilo Kristusovemu vabilu...

Ob koncu časov bo „Sin človekov... sedel na prestol svojega veličanstva...“ (Mt 19, 28), a do tedaj nam vlada s prestola svojega odrešenja, to je s križa. Okrog Njegovega velikega križa se zbiramo kristjani, njegovi podaniki, vsak s svojim skromnim križem. Krščansko občestvo je morje križev, katerim pa daje smisel le tisti, ki je prestol s trnjem kronanega Kralja.

Za ta svet je trpljenje nesmisel, nekaterim pa celó razlog za bogokletno govorjenje o bivanju krutega in človeku sovražnega Boga. Res, trpljenje brez krščanstva nima ne razlage ne smisla, prav kakor ostaja brez razodetja nerazumljiva človekova svoboda, ob šibkosti naše narave.

Trpljenje pa dobi svojo vzvišeno vlogo v človekovem bivanju tisti hip, ko sprejmemo resnico o Stvarniku in o naravnem redu, ko spoznamo veličino svoje svobode in razsežnost grešnosti, ko se nam razodene polnost božje pravičnosti in ljubezni ter ko zaslutimo neskončno velikodušnost našega Odrešenika. Ob velikem Kristusovem križu, ob tem — v dve razsežnosti razpetem prestolu trpečega Kralja — dobe smisel vsi križi sveta.

Večina naših križev je nevidnih in bodo ostali nepoznani do ure povečanja. A od časa do časa pokliče Kralj iz vrst vernikov izbrance, za katere želi, da s svojo osebnostjo konkretnostjo, s svojim imenom dajo krščanski zvestobi poseben pečat. Ti izbrani, posebno preskušeni bratje, so mučenci. Njih trpljenje, njih vidni križ spominja nas, ostale kristjane, na zahtevnost božjega kraljestva in na neznanost naših, včasih tako težko sprejetih.

A prav kakor radi gledamo mimo Gospodovega križa in se želimo izogniti lastnemu, tako tudi večkrat spregledamo zglede mučencev, morda zato, ker se bojimo primerjave z njimi.

Slovenski narod je v svoji tisočletni zgodovini gotovo rodil precej hčera in sinov, ki so zaradi zvestobe Kristusu pretrpeli mučeništvo. A spomin nanje

je izginil. Nismo bili še zreli, da bi sprejeli njih zgled kot del narodnega izročila. Zato ni čudno, da je ob preskušnji pričela bledeti v narodni zavesti tudi vera v veličino in pomen odrešenja.

Na enem od zborovanj, ki je bilo na kongresu v Ljubljani p o s v e č e n o vprašanjem slovenske Cerkve, se sprašuje govornik, kako da je bilo izbrano prav slovensko mesto za tako pomemben svetovni verski kongres, in to v prelomnih časih, ki so, kot temen oblak, že viseli nad svetom. Ko išče odgovora pravi: „Morda je Bog nalašč izbral naš mali narod za tak kongres, kajti Bog za svoj namene ne potrebuje velikih sredstev, velikih mest in velikih ljudi.“ Danes pa se človek vpraša, ali ni morda Zveličar izbral našega naroda

za to slovesno praznovanje tudi zato, ker smo tedaj stali pred dobo preskušnje krščanskega in narodnega zorenja.

Nato je govornik v imenu slovenskih katoličanov slovesno izpovedal, da Kristus Kralju: „Obljubljamo in prisegamo... svojo zvestobo,“ ker vemo, da v drugem ni zveličanja za oni, pa tudi ne rešitve za ta svet (KKK str. 193).

In to prisego so vzeli mnogi verni Slovenci kot osebno zavezo Bogu. Vzeli so jo zares. In prav tako jo je sprejel tudi naš nebeški Oče. Izmed množice, ki mu je tedaj prisegala zvestobo, je izbral vrsto mučencev, preprostih rojakov, mož in žena, deklet in fantov, ki so kmalu nato darovali svoja življenja iz zvestobe Kristus Kralju. Prestajali so muke in sramoto, iz vere, iz zaupanja v Njegovo besedo in iz ljubezni do Njegove osebe.

Za milost mučencev smo Slovenci dolžni hvaležnost tako Odrešeniku kakor bratom in sestram, ki so se pogumno in velikodušno odzvali božje-

KRIŽANI na Šmarjetni gori nad Kranjem. Foto: MARIJAN

mu klicu. Toliko nam jih je rodil čas revolucije in kasnejšega preganjanja, da se osebna žrtev vsakega od njih nekako izgubi v reki slovenskega trpljenja in mučeniške krvi! Njih nepregledno število, ki je neizbrisen dokaz slovenskega krščanstva, pa nam utegne zamegliti posamično veličino teh plemenitih in vedno osebnih odločitev. Mučenci brez obraza lahko prepričajo naš um, a težko ganejo srce, da bi nam postali tako — osebni vzor.

Cerkev ve, da smo ustvarjeni kot omejena bitja, katera pretrese smrt ene konkretne osebe bolj kakor genocid, storjen nad množico neznancev. Zato izbere iz nepregledne vrste vzornikov in mučencev nekaj primerov, ki s svojo konkretnostjo spominjajo na pot, na katero mora biti pripravljen vsak kristjan.

Tudi v našem primeru je tako. Mučeništvo na primer študenta Lojzeta Grozdeta, ki je bil kot mladec Kristus Kralja prežet z ognjem apostolata, je le

MISLI

K MAŠNIM BERILOM

CIRIL SORČ

5. nedelja med letom 6. februarja

Truda polne noči so večkrat človekov delež

Uvod v prvo berilo

Tako kot Job smo tudi mi večkrat postavljeni pred uganko trpljenja. Job, poln preizkušenj in trpljenja, izliva pred Bogom svojo bolečino. Dovolj je, da Bog ve za vse to in gotovo ne bo neprizadeto stal ob strani. Kako zelo se Bog zavzema za človeka, spoznamo na Kristusovem križu. Škoda, da Job ni živel v času „po Kristusu“. Toda, ali se ne obnašamo mi večkrat kot da bi živeli „pred Kristusom“!

Berilo iz Jobove knjige (Job 7, 1-4. 6-7)

Gorje nam, če ne bomo oznanjali evangelija!

Berilo iz prvega pisma apostola Pavla Korinčanom (1 Kor 9, 16-19. 22-23)

Uvod v drugo berilo

Apostol želi biti čim bolj podoben svojemu učitelju Jezusu Kristusu. Tako kot Jezus, hoče tudi on postati vsem

eden od draguljev z vrha piramide slovenskega mučeništva. Ko prosimo Boga, naj mu nakloni milost oltarja, mislimo pri tem na vse, ki so dali življenje, da bi se v našem narodu okrepilo Kristusovo kraljestvo.

Spomnimo se le nekaterih, ki so pred smrtijo izpovedovali svojo vero s klicem: Živel, Kristus Kralj! Taki junaki križanega Kralja so bili na primer pisatelj Narte Velikonja, duhovnik Peter Križaj in bogoslovec Dušan Leskovic. Samo Bog ve, koliko jih je bilo, ki so posvečali svojo smrt v izrecnih ali neizrecnih besedah Njemu, kateremu so obljubili zvestobo.

Pokojni Lojze Grozde pa Velikonja, Križaj in Leskovic so se, kot toliko drugih z mučeništvom preskušanih kristjanov, opirali v življenju in ob smrti na prestol, ki si ga je sredi med nami postavil Kristus Kralj. Njegov križ jim je bil opora na tem svetu. Zato upravičeno zaupamo, da bodo skupaj z dru-

služabnik, da bi jih pač čim več pridobil za Gospoda. Oznanjanje evangelija torej ni zgolj zunanji poklic za določen čas, ampak notranja nuja, ki ga priganja, da išče in najde pot do vsakega človeka. Ta radikalna in temeljna odločitev za službo evangeliju, daje tudi apostolu upanje, da bo to, kar drugim oznanja, tudi sam dosegel.

Ozdravil je raznovrstne bolnike
Iz svetega evangelija po Marku (Mr 1, 29-39)

Uvod v evangelij

Pred nami je čudovita podoba Jezusa zdravnika. Jezus je prišel zato, da bolne ozdravi. V današnjem odlomku ter v evangelijih zasledimo le majhen del tistih, ki jim je Jezus v celotni zgodovini vrnil telesno in duševno zdravje. Vsakdo, ki išče v Jezusu zdravnika, najde v njem odrešenika. Včasih ima človek občutek, da moledujemo za drobiž njega, ki nam more pokloniti celo bogastvo.

6. nedelja med letom 13. februarja

Gobavci so izločeni iz ljudstva

gimi mučenci doživljali večno slavo ob prestolu božjega veličastva.

V knjigi Razodetje namreč beremo: „Kdor zmaga, mu bom dal, da sede z menoj na prestol, kakor sem tudi jaz zmagal in sedel s svojim Očetom na njegov prestol“ (Raz 3, 21).

Prestol Kristusa Kralja ni prazen simbol, ločen od vsakdanjega življenja. „Pravičnost in pravica sta temelj tvojega prestola,“ pravi psalmist (Ps 89, 17) in prikaže s tem Kristusa vladarja v središču človeške, osebne in družbene stvarnosti.

Kristus ni le kralj naših src, temveč je vladar vsega človeškega rodu, povezanega z mističnimi vezmi vzajemnosti. V psalmih beremo: „Zbor narodov naj se zbere okrog tebe, prestoluj nad njim v višavi (Ps 7, 8). „Zakaj Gospodovo je kraljestvo, On je vladar nad narodi“ (Ps 22, 29).

Zveličanje je osebno, a božja slava

Berilo iz Tretje Mojzesove knjige (3 Mz 13, 1-2. 45-46)

Gobavost je bila za stare čase bolezen, podobna sedanjemu aidsu. Bila je neozdravljiva in povrh vsega še nalezljiva. Gobavci so morali živeti sami zase v opuščeni grobovih in votlinah. Zanje so veljali natančni predpisi. Berilo vzbuja sočutje z vsemi bolniki, posebej z neozdravljivo bolnimi. Sočutje je seveda premalo; vabi nas k dejanjem.

Posnemajmo apostola, kakor on posnema Kristusa

Berilo iz Prvega pisma apostola Pavla Korinčanom (1 Kor 10, 31-33; 11, 1)

Zaradi popolne odločitve za Kristusa si apostol Pavel upa reči, naj bomo njegovi posnemovalci, kakor je on Kristusov. Pove nam tudi, v čem je posnemanje Kristusa: „Najsi jeste ali pijete ali kaj delate, vse delajte v božjo slavo.“ In res je tako. Saj je Jezus zato prišel na svet, da bi proslavil Očeta.

Jezus ozdravi gobavca

Iz svetega evangelija po Marku (Mr 1, 40-45)

Čudež ozdravitve gobavca in drugi čudeži niso sami sebi namen, saj Jezus ni prišel na svet, da bi bil naš telesni zdravnik. Njegovi čudeži so znamenja, ki govorijo o Bogu, o njegovih načrtih s posamezniki in s človeštvom. Vtkani so v zgodovino odrešenja in nam kažejo na dogajanje, ki je doseglo vrhunec v velikonočni skrivnosti Gospodovega trpljenja, smrti in vstajenja. Križani in vstali Gospod nas je rešil gobavosti in večne smrti.

ni omejena na posamezna bitja. V svojem narodu rastemo in se razvijamo ter sprejemamo odgovornosti, ki prizadevajo tudi naše najbližnje. Zato slave pravični vso večnost Boga, v osebni blaženosti, v krogu svojega družinskega in narodnega občestva, v družbi vseh narodov zgodovine, zbrani okrog prestola Slave.

Vemo, da sami ne zmoremo strme poti v Božje kraljestvo. Zato prosimo z vsem zaupanjem našega Odrešenika, Njegovo mater, Kraljico mučencev, in vse, ki so iz zvestobe Gospodu sprejeli križ mučeništva, pomoči, da se ne bomo zaprli v krog brezbrizne sebičnosti, temveč da bomo vsak na svojem mestu priča Kristusova.

Naj vžge Bog med našim narodom ogenj krščanske ljubezni ter odkritega obžalovanja krivic in zablod, da bomo deležni Njegovoga usmiljenja.

Naj bomo vredni, da ostane Kristus do konca časov naš Kralj!

1. postna nedelja 20. februarja

Bog sklene z Noetom zavezo po potopu
Berilo iz Prve Mojzesove knjige (1 Mz 9, 8-15)
Uvod v prvo berilo

V božji naravi ni uničevati, ampak ustvarjati. Vode potopa so zagrnille vse, kar je drvelo v pogubo, se uprlo svojemu Stvarniku, in prizanesle tistemu ostanku, iz katerega bo vzbrstelo novo človeštvo, s katerim bo Bog sklenil svojo zavezo. Tako je zaveza tisti čudoviti most, po katerem prihaja Bog k nam in se mi smemo vzpenjati k Bogu. Bog sam se obvezuje, da ne bo nikoli več posegel po potopu kot „vzgojnim“ in „kaznovalnem“ orodju. Voda bo postala odslej znamenje rešenja (krst) in tista prvina, po kateri bo ladja (Cerkev) mogla doseči svoj varni pristan, saj ji njen „graditelj“ daje zagotovilo trajne navzočnosti.

Rešuje nas krst, ki je uresničenje Noetove rešitve iz potopa

Berilo iz Prvega pisma apostola Petra (1 Pet 3, 18-22)

Uvod v drugo berilo

Zaveze, katere je sklenil Bog v stari zavezi, so bile še „nepopolne“ in „začasne“. V Noetovih dneh se je rešila le peščica ljudi (Noe in njegova družina). Po vodi krsta, ki je učinkovito znamenje „večne zaveze“ v Jezusu Kristusu, more vsak človek stopiti v veliko družino božjih otrok — v „občestvo odrešenih“. Da bi vzpostavil to vseobsegajočo zavezo in univerzalnost odrešenja, je božji Sin stopil v najbolj oddaljeni kraj (podzemlje) skozi „vrata“ smrti. Kajti samo tako je mogel zares vse zopet privedi v območje Boga.

Jezusa Satan skuša in angeli mu strežejo

Iz svetega evangelija po Marku (Mr 1, 12-15)

Uvod v evangelij

Kot naslov današnjemu evangeliju bi lahko napisali: Rodovitnost puščave. Preden je Jezus začel oznanjati evangelij — veselo sporočilo za ves svet, je šel v puščavo na štiridesetdnevne „duhovne vaje“. Torej se ni podal v puščavo iz zasebnih asketskih nagibov, ampak ga je tja vodil Sveti Duh. Neizmerna „rodovitnost“ Jezusovega delovanja ima svoje korenine prav v teh „puščavskih“ dneh samozatajevanja na začetku delovanja in v

„osamljenosti“ na križu. Tako se bodo morali tudi vsi tisti, ki bodo hoteli, da bo njihovo oznanjevanje evangelija rodovito in učinkovito na neki način podati v puščavo, odpovedati se temu, kar je njihovega in se prepustili vodstvu Svetega Duha. Za prepričljivost našega krščanskega življenja nam je dan postni čas, ki je pred nami, in ne „za lastno rabo“.

2. postna nedelja 27. februarja

Abraham opravi daritvi v veri in upanju

Berilo iz Prve Mojzesove knjige (1 Mz 22, 1-1.9a. 10-13. 15-18)

Uvod v prvo berilo

Bog je zahteval od Abrahama, da mu daruje edinega sina Izaka. S to zahtevo je Bog res do skrajne mere preizkusil Abrahamovo vero. Toda ta vera ni odpovedala tudi pred tako kruto preizkušnjo. Zgled poslušnosti in velikodušnosti do Boga za nas, ki naj se ne ustavimo pred še tako velikimi življenjskimi preizkušnjami. Bog neskončno več daje kot pa jemlje!

Bog svojemu Sinu ni prizanesel

Berilo iz Pisma apostola Pavla Rimljanom (Rim 8, 31b-34)

Uvod v drugo berilo

Ko je Bog daroval svojega Sina za nas, je neskončno presešel Abrahamovo daritev. Bog nikoli ne zahteva nekaj, kar ne bi bil on sam pripravljen storiti! Med Očetovo daritvijo in Sinovo izročitvijo je neizmerno soglasje. Sedaj ni več samo Bog z nami (Emanuel) ampak tudi Bog za nas. Ker imamo Boga na širši strani, izgubijo vse obtožbe proti nam svojo ostrino.

Nebeški Oče razodene, da je Jezus njegov Sin
Iz svetega evangelija po Marku (Mr 9, 2-10)

Uvod v evangelij

Na Gori spremenjenja je Bog Oče razodel, kdo je tisti, katerega izroča v krvavo daritev in kaj sprejema „novi Izak“ v ljubeči poslušnosti do Očeta na svoje rame. Tu se kot v nekakšnem preblisknem razodene ljubezen svete Trojice, ki iz ljubezni daruje (Oče), ki se v ljubezni daruje (Sin) in ki je daritvena ljubezen sama (Sveti Duh). Pomembna je prepoved, ki jo Jezus daje očitvencem, naj o tem ne govorijo, kajti vsako razlaganje bi bilo vir nesporazumov. Najbolj verodostojna razlaga tega dogodka bo podana z Gospodovo smrtjo in vstajenjem.

Cerkvica v korbovskem letoviškem kraju DOLORES.

Foto: MARIJAN

KAJ in KAKO POJEMO pri mašni daritvi

EDO SKULJ

KAJ POJEMO?

Kljub temu, da je danes maša precej drugačna kot je bila pred bogoslužno prenovno, pa smo kar ohranili navado, da pojemo štiri pesmi: za vstop, za „darovanje“ (pravilneje: med pripravo darov), med obhajilom in za sklep. Vstopna pesem ima drugo kitico. Vstopna pesem ima drugo kitico za slavo in tretjo za evangelij, darovanjska pesem ima drugo oziroma tretjo kitico za svet. Tako kitice teh pesmi skačejo od stalnih k spremenljivim spevom in nazaj. Pri maši ločljivo namreč stalne: Gospod, usmilje, slava, svet, Jagnje božje; ter spremenljive speve: vstopni, medberilni, pred evangelijem, (darovanjski) in obhajilni spev. Dočim imajo stalni spevi stalno vsebino, pa se spremenljivi deli spreminjajo glede na praznik ali bogoslužni čas. Tako ene kot druge pa smemo nadomestiti s pesmimi, ki ustrezajo njihovi vsebini, ki resnično ustrezajo njihovi vsebini. To velja predvsem za vstopni spev, ki uglaši zbrano občestvo na mašno dogajanje in na praznik, kakor tudi za darovanjski in obhajilni spev.

Pri pesmih, ki nadomeščajo stalne dele, ni vprašanj. Gospod, usmilje, se pojemo iz številnih maš, Slavo iz maš ali drugo kitico mašne pesmi, Svet iz tretje kitice darovanjske pesmi, Jagnje božje iz maš. Težje je pri pesmih, ki nadomeščajo spremenljive dele. V času med letom, to je zunaj tako imenovanih svetih časov: advent, božič, post in velika noč, pojemo „klasične“ pesmi: „mašno“, darovanjsko, obhajilno in sklepno, ki je po navadi Marijina, kar tudi ustreza starodavni navadi, da so bogoslužje sklepali z marijanskim spevom. V svetih časih pa lahko pojemo vse štiri pesmi iz svetega časa (v postnem in velikonočnem času tudi pred evan-

gelijem, ker v prvem primeru ni aleluje, v drugem pa je aleluja že v pesmi). Celo zelo primerno je, da pojemo pesem iz svetega časa. Nima smisla peti navadno obhajilno ali mašno pesem, ko pa bomo imeli toliko priložnosti med letom. Sredi septembra pa ne moremo peti ne adventne, ne božične, ne postne, ne velikonočne pesmi. Čas med letom zavzema natančno 2/3 bogoslužnega leta.

KAKO POJEMO?

Recimo, da gre neki človek mimo cerkve in bi rad malo pomolil. Vstopi v cerkev in opazi, da je tam maša. Ali bi mogel človek v tistem trenutku opravljati svoje molitve, na primer rožni venec ali kaj podobnega, in mašo „ignorirati“? Verjetno, da ne, ker je najlepša človekova molitev dejavno sodelovanje pri evharistični daritvi.

Recimo, da gre kristjan v nedeljo k maši. Maša pa je slovesna in z ljudskim petjem. Na klopeh ima na voljo bogoslužno pesmarico in molitvenik Slavimo Gospoda. Ali more ta človek opravljati svoje molitve in petje „ignorirati“? Verjetno, da ne, ker bi se odtegnil občestvenemu sodelovanju in slovesnejši obliki bogoslužja. Poleg vsega pa bi bil še prikrajšan, če velja izrek, ki ga pripisujejo sv. Avguštinu: Kdor poje, dvakrat molí!

Opravičil, zakaj nekateri ne sodelujejo pri ljudskem petju, je seveda brez števila: od pomanjkanja posluha do pomanjkanja glasu, kar bi lahko le deloma držalo, pa vse tja do tega, da kdo nima očal s seboj (kar očitno spada k „pobožnosti“, če je človek zavzet) ali določenih pesmi ne zna. Če to drži, pa drži še bolj, da nima volje, da bi se jih naučil, saj je treba le začeti. Poleg vsega tega pa tisti, ki se odtegujejo skupnemu petju, ne vedo, za koliko so prikrajšani, če niso nikoli občutili in sodoživeli slovenskega ljudskega petja, ki je nekaj enkratnega.

Zavzeto sodelovanje pri ljudskem petju pa ima seveda tudi svoje zahteve: da se pesmi naučim, da se držim prave hitrosti ter ne vlečem ali prehitvam po svoje, da ne izstopam s preglasnim petjem, ampak da se v vsem prepustim zbranemu občestvu,

KRISTUS cilj naše prihodnosti

ALOJZ REBULA

Odkod prihajamo? Kaj smo? Kam gremo?

Vemo, kaj na to vprašanje odgovarja kultura današnjega časa. In z njo, v nihilistični transmisijski, njegova življenjska praksa.

Kaj naj namreč pomeni ta vesoljna histerija brzine in produkcije, to zadihano prehitevanje v tehničnem izumljanju, ta oglušujoči vrišč medijev, ta nedeljska avtomobilskanatrpanost cest, ta beg pred tišino, ta izločitev načela kontemplacije — kaj naj pomeni vsa ta paničnost, od obleganja lekarn do nihanja valut, to zatekanje v verske sekte in politične ekstremizme, če ne nekega nezavednega bežanja pred nečim? Pred čim? Pred tem, da bi človek za hip prekinil svojo avtomobilsko, športno ali računalniško ekstazo, si vzel trenutek tišine, srknil požirek večnega in se vprašal: kam? Kam grem jaz in kam gre planet? Kam gre vse to rojevanje in umiranje, ves ta promet in ta industrija, vsa ta znanost, umetnost, tehnika, politika? Predvsem pa — vprašanje vseh vprašanj! — kam gre vse trpljenje sveta?

Se bo res vse, prav vse, nekoč izteklo, kakor je napovedal Engels, v kroglu iz ledu, ki jo bo kozmična inercija mrtvo vozila naprej okrog prav tako mrtvega sonca? In bomo vsi, Maribor, Slovenija le drobec v tem ledu, kjer bo le kakšna slamica spominjala na to, kar so bili nekoč kraljevski gozdovi Pohorja?

Kakšna perspektiva, ko se ne bi bil nekoč, sredi rimske zgodovine, v območju Sredozemlja, razlegel glas,

z eno besedo, da se discipliniram. K tej disciplini tudi spada, da ne bom začel novih pesmi ali novih kitic, če zato nisem določen, ker ne vem, kakšen je prav za prav spored celotnega bogoslužja in kakšen načrt imajo tisti, ki so bogoslužje pripravili. Predvsem pa je pomembno, da pojem s srcem in da smiselno izgovarjam besedilo, ki dobi svoje dopolnilo in moč v čudovitih slovenskih melodijah.

edinstven, nadčloveški glas: „Jaz sem vstajenje!“

On, ki ga je izgovoril, ga je potem potrdil z zmago nad svojo lastno smrtjo.

Odtlej, od jutra Vstajenja, ima kristjan svoj cilj: ta mu je Vstali, Jezus Kristus.

Kristus mu je postal obzorje. Kristus mu je postal smer in merilo. Postal mu je žar in okus.

Morda v takšnemle dobrem buržuj-skem smislu: Bodi kristjan, hodi k maši in ti bo dobro? Boš brez bolezní, brez finančnih stisk, brez družinskih tragedij, brez življenjskih porazov?

Kako le, če se je Kristus odločil za popolnoma drugačen slog? Če se je odločil za križ? In svojega učenca povabil, naj mu sledi s križem na rami?

Na Kristusa-Vstajenje moremo gledati le v luči vere. In samo v luči vere se moremo predajati Kristusu-Cilju.

Na izkustveni ravni nam je Kristus v tem življenju samo pot. Toda ali pot, s sončnim ciljem na koncu, ni že razsvetljena od cilja? Ni že napolnjen cilj?

Vzemimo primer, da grem na naš Triglav. Oznojen in utrujen sredi strmine vem, da me čaka vrh, vreden tega napora: razgled čez zeleno domovino tja do Jadrana.

O, ko bi nam vsem, ki verujemo v Vstalega, bilo dano, da bi na zmeraj negotovi, skoraj zmeraj težki, včasih strašni plezariji na življenjski Triglav znali neomajno zreti v vrh, kjer je v božji triglavskosti, v božji troedinosti on, Jezus Kristus-Vstajenje! V tisti vrh, kjer bo razgled z večnega Triglava, s Triglava absolutnega, milijardkrat poplačal znoj in solze, tesnobo in boje vzponov.

Saj nam je nekdo, ki je že za življenja okusil nekaj tistega razgleda, Pavel iz Tarza, zapisal znamenito zagotovilo: „Mislim, da se trpljenje sedanjega časa ne da primerjati s prihodnjo slavo, ki se bo razodela nad nami.“

Trinajst stoletij za njim se je neka ženska, ki ji je tudi bilo dano okusiti tisti vrh, Katarina Sienska, tri dni zdržema jokala, potem ko se je morala z njega vrniti v dolino življenja.

Kristus-Vrh, na katerem bodo vsa naša pričakovanja presežena...

Zato nam bolj kot teologija, celo bolj kot etika, kaj šele politika, bodi Kristus Vstajenje. Nam bodi cilj naših življenjskih plezarij po slovenski smeri, čez police izgubljenosti in kamnite tesnobe. Ob markacijah njegovega križa nam Kristus bodi smer in gotovost.

Saj navsezadnje ni rečeno, da ne bo kdaj zasijalo v meglo in piš sonce in nam v oddih ragnilo obzorja in zelenja dolin...

SVETO PISMO

I. Kristus — edina beseda Svetega pisma

Da bi se Bog ljudem razodeval, jim v svoji dobrotljivi naklonjenosti govori s človeškimi besedami: „Božje besede, izražene v človeških jezikih, so se namreč priličile človeški govornici, kakor si je nekoč Beseda večnega Očeta privzela nebogljeno človeško meso in postala podobna ljudem.“

Z vsemi besedami Svetega pisma izreka Bog eno samo besedo, svojo edino Besedo, v kateri izreka sebe v vsej celoti:

Spomnite se, da je to ena in ista božja beseda, ki se razteza v celotnem Svetem pismu, da je to ena in ista Beseda, ki zveni na ustnicah vseh svetih pisateljev; tista

Beseda, ki zaradi tega, ker je bila v začetku Bog pri Bogu, ne potrebuje zlogov, ker ni podložna času.

Zaradi tega je Cerkev vedno spoštovala Sveto pismo, kakor spoštuje tudi Gospodovo telo. Cerkev neprenehoma daje na voljo vernikom kruh življenja, ki ga jemlje z mize božje besede in Kristusovega telesa.

V Svetem pismu Cerkev neprenehoma najdeva svojo hrano in svojo moč, kajti v njem ne sprejema le človeške besede, marveč to, kar resnično je, božjo besedo. „Oče, ki je v nebesih, prihaja v svetih knjigah ljubeče svojim otrokom naproti in se z njimi pogovarja.“

II. Navdihnjenje in resničnost Svetega pisma

Bog je avtor Svetega pisma. „Od Boga razodeta resnica, ki jo vsebuje in posreduje Sveto pismo, je bila zapisana po navdihnjenju Svetega Duha.“

„Knjige Stare in Nove zaveze v celoti z vsemi njihovimi deli ima sveta mati Cerkev na temelju apostolskega merovanja za svete in kanonične, in sicer zaradi tega, ker so napisane po navdihnjenju Svetega Duha in imajo torej Boga za avtorja ter so kot takšne izročene Cerkvi.“

Bog je navdihnjal človeške avtorje svetih knjig. „Pri sestavljanju svetih knjig je Bog izbral ljudi, ki jih je tako

naravnal, da so ob uporabi svojih sposobnosti in moči — na temelju njegovega delovanja v njih in po njih — kot resnični avtorji zapisali vse to in samo to, kar je on hotel.“

Navdihnjene knjige uče resnico. „Ker moramo torej vse to, kar trdijo navdihnjeni avtorji ali hagiografi, imeti za trditev Svetega Duha, zato moramo izpovedovati, da svetopisemske knjige zanesljivo, zvesto in brez zmote učijo resnico, ki jo je Bog hotel imeti zaradi našega zveličanja zapisano v Svetem pismu.“

Vas Makole

Navdihnjenje Svetega pisma

FRANCE ROZMAN

Pri nastajanju Svetega pisma sta bila odločilni dve dejstvi, po katerih se Sveto pismo loči od vseh drugih knjig svetovne književnosti. Prvo je to, da je Bog pri njegovem nastajanju tako odločilno sodeloval, da je Sveto pismo božja knjiga in ne človeška — temu dejstvu pravimo **navdihnjenje ali inspiracija**. Drugo dejstvo pa je, da Sveto pismo ni nastalo naenkrat, temveč je nastajalo v dolgem časovnem razdobju, približno od 9. stoletja pred Kristusom do začetka 2. stoletja po Kristusu, pri čemer je najbolj vznemirljivo vprašanje, po kakšnih znamenjih so sprejemali posamezne spise v zbirko svetopisemskih knjig, ki ji pravimo **kanon**, in kdo je veljavno razsojal o tem. Odgovori na ta vprašanja pojasnijo nastanek Svetega pisma.

Tudi za preroke pravimo, da so bili navdihnjeni, vendar njihovo navdihnjenje ni istovetno s svetopisemskim, če tega, kar so govorili, niso tudi napisali. Za Janeza Krstnika Luka izrecno pravi, „da je Bog govoril Janezu, Zaharijevemu sinu, v puščavi“ (3, 2), kar pomeni, da je Janez govoril to, kar mu je Bog navdihnil. Janezova pridiga je bila v resnici božja pridiga ljudem, ker pa Janez nič tega ni napisal, je njegovo navdihnjenje drugačno od svetopisemskega. To je posebni božji vpliv na pisatelja, da začne pisati, in božja moč, da vztraja pri pisanju. Janez Krstnik pa tega ni bil deležen, zato je njegovo navdihnjenje drugačno od navdihnjenja svetih pisateljev.

Pojem navdihnjenja

Najprej je treba pripomniti, da poznajo vsa velika verstva sveta pojem svete knjige. Za muslimane je to **Koran**, za hindujce **Veda**, za budiste **Tripitaka**, za šinte **Kojiki**, vendar se judovsko-krščansko umevanje svete knjige močno razlikujejo od njih. Za Jude in kristjane Sveto pismo ni sveta knjiga zaradi njegove vsebine, temveč zaradi njegovega izvora. Po judovsko-krščanskem prepričanju ima Sveto pismo svoj izvor v Bogu. To, kar je v njem, je dolgo živelo, včasih celo stoletja, kot ustno izročilo, v določenem času pa je Bog spodbudil nekoga, da je to zapisal in ga pri pisanju ves čas vodil, da je vse tako zapisal, kot je Bog hotel. Tudi kadar pisatelj ni zapisoval izročila, temveč je pisal po svojem nagibu, je v resnici Bog v njem prebudil nagib, da je pisal. Pobuda za Sveto pismo je torej v celoti od Boga in ne od človeka in ker je Bog tudi med pisanjem vplival na pisatelja, je vsebina Svetega pisma od Boga in ne od človeka. Sveto pismo je torej po svojem izvoru in vsebini od Boga. Ta začetni vzgib in trajno božje sodelovanje pri nastajanju Svetega pisma imenujemo **navdihnjenje ali inspiracija**.

O navdihnjenju govorijo tudi umetniki. Njih navadno nekaj prevzame, da začno o tem razmišljati, v sebi razvijati in iskati način, kako bi to izrazili v besedi, sliki, melodiji. Ta notranji vzgib, ob katerem umetnik spočne zamisel, imenujemo navdih ali inspiracija. Čeprav se umetniško snovanje v nadaljnjem razvoju ne da vedno razčleniti in je včasih celo za umetnika skrivnost, ni nadnaravno, zato umetniškega navdihnjenja ne moremo istovetiti s svetopisemskim, kjer je Bog glavni pobudnik in usmerjevalec vsega napisanega.

VLADIMIR KOS

Dogodek na travniku

*Citrončku na astri se vljudno približam:
„Gonépteryx Rhámni! Poglej moje strune:
spočij se na njih — so še tople od lune,
ki sinoči se vanje zapletla je s hiš.*

*Razpni mi na strunah limonina krila,
bolj nežna od tkiva letečega zmaja,
bolj rahločutna od vetra dihljaja —
v treh dneh se ti s celic ta kras je rodil!*

*Razpni ga, da v barve za hip se zaljubim!“
Kot stekla so krila, kot cveti so stekla;
kot da se je v pravljico zemlja oblekla,
kjer lusk se dotaknil je sonca poljub.*

*Citronček razpne se, razpne se, strepeče
in že se preda sapicam in zaplava
in pobočje, kjer sprejme visoka ga trava.
Mordá pa mi strune ne pojejo več...*

Brenčavka na šipi

*Na šipi brenčavka po mušje prepeva.
Z nedeljo počivam od dolge poti:
ta vodi v vsakdan iz vsakdanjega dneva —
poznava jo, zmeraj v bodočnost hiti.*

*Na šipi brenčavka o miru prepeva,
ki — kaplja na kapljo — po vejah polzi:
v zleni šumnik, ki ob cesto zadeva,
kjer hiša iz trdne starine stoji.*

*Na šipi brenčavka o molku prepeva,
ki svoje skrivnosti le tih govori.
Ustvarjen z zakladi jih rad razodeva
— kdorkoli si močnih uvidov želi.*

*Na šipi brenčavka o soncu prepeva,
ki zanj po prinaša na steklo cel svod.
Z Nedeljo spogledam se, v senci zardevam.
V Nedeljinem licu smehlja se Gospod.*

Umor ruske carske družine

PAVLINA DOBOVŠKOVA

V noči 17. julija 1918 so v Jekaterinenburgu boljševiki usmrtili zadnjo rusko carsko družino Romanov. Že dejstvo, da je bila uničena cela družina, je pretreslo demokratični svet, ki te tragediji ni zmozel ali pa ni hotel preprečiti. Znano je, da je angleški kralj Jurij V. iskal dovoljenje za izselitev carske družine, s katero je bil v sorodstvu. Angleška vlada pa je zaradi notranjih političnih vzrokov kraljevo prizadevanje zaustavila.

V „letu družine“ se spominjamo tega dogodka — ne samo zato, ker je pokazal brezobzirmo krvoločnost boljševikov, temveč ker naj bi ta pokol pomenil simbolični konec neke dobe in propad „starega reda“. Na njegovih razvalinah so zavladali sovjeti in svojo ideologijo sedemdeset let vsiljevali svetu. O poboju ruske vladarske družine je napisano nešteto zgodovinskih in literarnih del. Vendar je še mnogo nejasnosti, ker je veliko dogodkov še vedno zavitih v temo.

Po perestrojki so zgodovinarji dobili dostop do arhivov, ki so bili do nedavnega zaprti javnosti. Glasnost je tudi omogočila, da ruski narod lahko odprto razpravlja o usodi zadnjih Romanov. Javljajo se celo sorodniki članov komisije, ki je izvršila pobjo — in poročajo, kar vedo.

Zgodovinar Edvard Radsinski je pred kratkim izdal biografijo carja Nikolaja II. Radsinski, ki izhaja iz moskovske družine intelektualcev, je končal študije leta 1960 na moskovski univerzi in se je vedno zanimal za usodo carske družine. V času perestrojke jo je lahko intenzivno raziskoval, ker so mu bili na razpolago dotedaj zamolčani viri.

V svoji knjigi opisuje otroška in mladostna leta, kakor tudi najvažnejše dogodke v življenju zadnjega carja. Dokazuje, da Nikolaj II. ni bil slaboten vladar, ki se ne bi zanimal za politiko, kakor so do sedaj poročali, pač naj bi bil monarh z izrazito politično trdoživostjo, katere pa ob najbolj potrebnih okoliščinah ni znal

uveljaviti. Njegov odnos do družine je bil vzoren, enako tudi predanost njegovi soprogi, hesenski princezini Alice, ki je v Rusiji dobila ime Aleksandra Fedorovna. Ker ni mogla roditi prestolonaslednika, se je pustila vplivati od raznih dvomljivih osebnosti, ki so ji obljubljale izpolnitev njene želje. Zelo je upoštevala mnenje dveh črnogorskih princezinj, ki sta tedaj živeli na carskem dvoru, kasneje pa vulgarnega Siberijanca Rasputina, ki je s sugestivno močjo dosegel zaupanje carice, ki se je kasneje razvilo v slepo odvisnost, posebno še, ker je prestolonaslednik bolehal za neozdravljivo krvno boleznijo. Preko carice je Rasputin dobival vedno večji vpliv na carja in njegovo vladanje. Decembra 1916 so politiki, ki so hoteli rešiti monarhijo, Rasputina („živega hudiča“, kakor so ga imenovali) ubili. Bilo pa je že prepozno, razpad cesarstva se ni mogel zadržati. Rasputin pa je bil le eden od mnogih vzrokov, ki so pokopali prestiž Nikolaja.

Je bil Nikolaj II. veren vladar? Radsinski navaja več dokaznih primerov: ko je car leta 1888 doživel hudo železniško nesrečo ter je ostal nepoškodovan, in ko je leta 1891 med potovanjem na Japonsko za las ušel atentatorjem, se je njegovo zaupanje v Božjo voljo zelo utrdilo. Uporniki so leta 1902 ubili notranjega ministra Sipjagina, tedaj je car zapisal v svoj dnevnik: „S ponižnostjo in trdnostjo moramo prenašati preizkušnje, katere nam pošilja Gospod v naše dobro.“ Ko so mu po dveh letih zopet ubili notranjega ministra Plehva, pa je zapisal: „Njegova volja je bila!“ Zato je tudi svojo odstavitev kakor tudi pregnanstvo — najprej v predmestje Petrograda, nato v Tobolsk in končno v Jekaterinenburg — prenašal z vdanostjo.

Radsinski podrobno opisuje spletke na carskem dvoru, politične razplete, socialna gibanja, hiranje in razpadanje monarhije in končno depotacijo carske družine, ki je v Jeka-

terinenburgu bivala v hiši Ipatjeva, kjer so jo 17. julija 1918 ponoči v kleti umorili. Omenja, da so se člani posadke prepirali, kdo bo ubil zadnjega carja! Vodja te skupine je bil Jakov Jurovski. Ko je carju prebral obsodbo, je Nikolaj II. dejal: „Saj ne veste, kaj delate.“ Takoj nato so uporniki pričeli streljati, in ker vse žrtve niso bile takoj mrtve, so jih naknadno pobili z bajoneti in puškinimi kopiti. Trupla so zmetali na tovarnjake, jih odpeljali in zmetali v jamo blizu mesta. Ker pa je bilo navzočih precej oseb, ki bi morda kasneje izdale kraj groba, je naslednjo noč skupina morilcev trupla odkopala, jih odpeljala na drug kraj, jih polila z žvepleno kislino in nato zasula. Slučajno je v tistem trenutku prišel mimo neki kmet, katerega so tudi ubili, ker bi jim kot priča bil lahko nadležen.

Leta 1991 so grob našli in ga odprli. V njem pa je bilo od enajstih žrtev samo devet okostij. Baje niso našli trupla prestolonaslednika in njegove vzgojiteljice. Rešeno je bilo vprašanje Anastazije, katere usoda je dolga desetletja polnila strani časopisov. Radsinski se vprašuje, kje naj bi bilo truplo careviča? Po različnih virih — sicer ne dokumentiranih —

verzijah naj bi se prestolonaslednik rešil pokola. Zopet so nastala vprašanja, ki čakajo verodostojen odgovor.

Zakaj je morala ruska carska družina umreti? Morda naj bi bilo to dejanje maščevanje boljševikov in obračun z glavnimi predstavniki „sistema izkoriščevalcev“? Mordapa so se „rdeči“ bali, da bi se carska družina rešila, ker so v tistih dneh „beli“ zmagovito napredovali v smeri Jekaterinenburga?

Ob branju več ali manj zanesljivih zgodovinskih podatkov se nam nehote vsili vprašanje, v koliko je bil tudi car soodgovoren za zmago marksizma v Rusiji, kateremu je po svetu sledila vojna ideologij in z njo v zvezi nemiri. Car Nikolaj II. je bil namreč vladar, ki ni znal doumeti znamenj časa. Hotel je ohraniti avtokracijo v vsej njeni moči in ni zmožel sprejeti dejstev, da so se v 20. stoletju socialne in politične razmere spremenile. Nadrusko carsko družino se je izvršil politični umor, kateremu je sledilo še milijone in milijone žrtev sistema, ki se je po sedemdesetletnem vladanju izrabil in razsul. Tudi Slovenijo je dosegla orgija krvi, ki je terjala tisoče in tisoče žrtev in prizadela nešteto slovenskih družin.

VLADIMIR KOS

Od petih popoldne do šestih zvečer

*Pod tržnice streho je kraj iz luči,
ki v njih se leskečejo ribe, sadovi,
meso, zelenjava, zeliščne zvrstí,
in z vrst prodajalcev prijazni glasovi.*

*Pred tržnico svet je prašum valovanj,
od zgoraj navzdol in iz dnov do višine.
A tržnica, polna dišav praznovanj,
stoji ob studencu neznane dobrine.*

*Za tržnico, vem, je studenčev izviri:
kjer cesta preide v skrivnostna nebesa —
še dlje kot je z zvezdic viseči večer,
a bliže kot v lončku živeča cipresa.*

Od 5 do 6 PM: po celi Japonski čas najbolj živahnega nakupovanja vsakodnevni potrebščin. Cipresa v lončku: tkzv. „bonsaj“, ki z njim krasijo ne le domove, ampak tudi pisarne in prodajalne.

MOSKVA

Simbolični pogrebi in blagoslovitev spominskih plošč

Simbolični pokop grčarskih junakov: V nedeljo, 7. oktobra, je Društvo za ureditev zamolčanih grobov Slovenije (pododbor Grčarice) postavilo lesen križ na Travnji gori, dobrih sedem kilometrov zahodno od Ribnice. Sledil je blagoslov križa in grobišča. V njem leži okoli petdeset vaških stražarjev s Turjaka, ki so jih partizani tu postrelili oktobra 1943.

Dopoldne so za postreljene vojake plavogardističnih odredov iz Grčaric opravili v cerkvi sv. Lenarta v Mozlju trije duhovniki mašno daritev. Maševanje je vodil kočevski župnik. Cerkev so napolnili sorodniki in znanci pobitih žrtev ter domači verniki. Med mašo je pel ribniški oktet Gallus in znani solist iz Ljubljane Marko Bajuk.

Na koncu maše je bilo prebrano pismo upokojenega župnika Lavriha iz ZDA, edinega še živega sojetnika grčarskih žrtev v kočevskih zaporih. V pismu je med drugim zapisal:

„Najlepše dneve svojega duhovništva sem doživljal v kočevskih zaporih med četniki. Res so bili to dnevi telesnega trpljenja, lakote, pretepanja, zasramovanja, pljuvanja v obraz, dnevi smrti — ne samo telesa, ampak tudi duha — saj so hoteli v nas umoriti vse. Na drugi strani pa so bili to dnevi odpuščanja, spreobrnjenj, pokore in ljubezni na smrt obsojenih. Najlepše spovedi v svojem duhovniškem življenju sem doživel prav tam. Ko se človek prebije do odpuščanja, se vrnete v dušo božja ljubezen in mir in srce se napolni s srečo in veseljem. Toliko razumevanja, spoštovanja in pomoči do takrat še nisem doživel. To so bili dnevi veselja in pesmi... Eno nam je bilo vsem skupno: neizmerna ljubezen do naroda in svobode... Preden so odšli na hodnik, smo skupaj zapeli „Slovenec sem“ in „Kristus kraljuj“. Potem so pokončno stopili iz celice.“

Prelat Vrhunc je ob spremstvu duhovnikov zmolil pogrebne molitve, nakar se je vsa cerkev odpravila na področje grobišč, slab kilometer vzhodno od Mozlja.

Na tistem prostoru so partizani 12. oktobra 1943 ustrelili šestnajst plavogardistov, ki jih je na montiranem sod-

nem procesu v Kočevju obsodilo partizansko vojaško sodišče kot protirevolucionarje. Takoj za njimi so pri Mozlju brez sodbe likvidirali še 114 plavogardistov, ki so jih pripeljali iz kočevskih zaporov.

Društvo za ureditev zamolčanih grobov (pododbor Grčarice) je tam postavil v razdalji po nekaj sto metrov tri lesene križe. Pred vsakega so položili šopek s po sto rdečih nageljnov, svojci pa prižgali sveče. Pri prvem križu je mrtve junake nagovoril predsednik pododbora Grčarice dipl. inž. Davorin Žitnik. Spregovorili so tudi dr. Sirc in nekaj svojcev pokojnih. Ribniški oktet Gallus je zapel nekaj pesmi; navzoče je posebno presunila „Polje, kdo bo tebe ljubil?“, saj so isto pesem peli bojevniki iz Grčaric, ko so odhajali tu v smrt. Prelat Vrhunc je ob asistenci duhovnikov blagoslovil vse tri križe in pod njimi počivajoče grčarske junake.

Za žrtve v Jelendolu in Grčaricah: V nedeljo 7. novembra so na ribniškem pokopališču molili za zamolčane žrtve komunizma, ki so bile pomorjene v Jelendolu in Grčaricah jeseni 1943. V Ribnici so sicer te žrtve pokopali že 1944, a je bil njihov grob kasneje zbrisan in namerno potisnjen v pozabo. Vaški stražarji in plavogardisti, ki so pokopani v Hrovači, so bili iz različnih krajev Dolenjske in Notranjske. Med njimi sta bila tudi duhovnika Viktor Turk iz Begunj pri Cerknici, in cistercijan p. Placid Grebenc. Vse te so partizani odpeljali iz kočevskih in ribniških zaporov in jih pobili. V tem skupnem grobu leže tudi žrtve iz Grčaric in nekaj iz Turjaka. Somaševanje 8 duhovnikov je vodil arhi-

diakon Franc Vrhunc, spregovorila sta ribniški župan Franc Mihelič in dr. Tine Velikonja. Slovesnost je dopolnilo petje domačega zbora in recitacije.

Na Gabrški Gori: V nedeljo 31. oktobra so pred cerkvijo sv. Primoža in Felicijana na Gabrški Gori v župniji Poljane nad Škofjo Loko blagoslovili spomenik 23 žrtvam iz podružnice. Nemci so umorili 9 talcev, v Rusiji je padel mobiliziranec, v partizanih so padli 3, 4 osebe so pobili partizani in nato še 6 iz Koroške vrnjenih doma-brancev. Pogrebno mašo je daroval kanonik Golob ob somaševanju domačega župnika Mira Bonča in župnika Vojka Seljaka iz Javorij. Spregovorila sta Vinko Demšar, predsednik JS Škofja Loka in Viktor Jelovčan, predsednik krajevne skupnosti Log, pel pa je cerkveni zbor iz Poljan.

V podružnici sv. Mihaela iz Moše in Dragojčane, župnija Smlednik, so v nedeljo 7. novembra blagoslovili spominsko ploščo 12 mladim fantom in možem, ki so jih partizani pobili s Koroške. Mašo in blagoslov je ob domačem župniku Rafku Kralju opravil krajski dekan Stane Zidar.

Šentvid pri Stični: Pogrebna maša

Spomenik zamolčanim ob cerkvenem zvoniku v Rovtah.

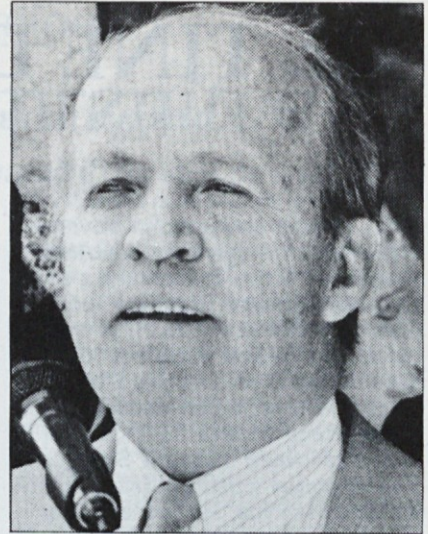
in simbolni pokop 209 žrtev je bila v nedeljo 21. novembra. 14 jih je padlo v bojih, 5 jih je umrlo za posledicami ran, 190 pa so jih partizani pobili po vojni. Somaševanje 20 duhovnikov je vodil domači župnik Jože Koželj. V cerkev so prinesli žaro z zemljo iz Kočevskega Roga, s Teharij in Hrastniškega hriba, kjer je večina umrla nasilne smrti. Ena od še živečih mater je povedala župniku, kako je pokopavala sina domobranca, ki je aprila 1945 padel pri Dolenjskih Toplicah. Domačinke so ji kasneje pokazale, kje so zasilno pokopale sina. Njegove zemske ostanke je zbrala in jih prinesla domov. Ker si jih ni upala pokopati na pokopališču, jih je hranila doma. Ko je čez 4 leta umrla stara mati, jih je na skrivaj zložila v njeno krsto. — V kulturnem programu so bile recitacije in petje domačega pevskega zbora, govorila sta predsednik krajevne skupnosti Jože Kastelic in predsednik grosupeljske občine Rudi Rome, predstojnica šolskih sester s. Mihaela Berčon je nagovorila svojega nikoli poznane očeta, o svojem ubitem očetu je spregovoril tudi domačin Andrej Vencelj.

Vnanje Gorice: Na nedeljo Kristusa Kralja so postavili spomenik 38 žrtvam komunistične revolucije v Vnanjih Goricah, župnija Brezovica pri Ljubljani. Družina Lenaršič je izgubila kar 5 bratov. Odbor za postavi-

tev plošče je vodil Stane Marinko. Mašo zadušnico je daroval kanonik Melhior Golob. Žrtve sta predstavila Darja Modic in Slavko Jesih, o revoluciji je govoril Miro Jakomin, Balantičeve pesmi sta recitala Marija Marinko in Rok Rotar, nazadnje pa je govoril predstavnik Nove slovenske zaveze dipl. pravnik Stane Štrbenk.

Ob 50-letnici žrtev v Grahovem: V nedeljo 28. novembra je Izseljensko društvo Zedinjena Slovenija z Novo slovensko zavezo in občino Cerknica organiziralo spominsko proslavo ob 50-letnici ognjene smrti Franceta Balantiča, Franceta Kremžarja in 34 drugih domobrancev. V novi grahovski cerkvi je mašo zadušnico z grahovskim župnikom in župniki sosednjih župnij daroval škof Alojz Uran, pel pa je med mašo MePZ Cantemus iz Kamnika pod vodstvom Janeza Klobčarja. Po maši so se udeležili žalnega slavlja, za 36 prižganimi baklami napotili na pokopališče h grobu, kjer počivajo pobiti in zgoreli junaki. Tam je spregovoril preživeli, tedaj mladoletni domobranec v Teharjah, sedaj javni tožilec dr. Anton Drobnič, člani Nove slovenske zaveze so položili venec, nato pa je zapel kamniški zbor.

Ob 18. uri je bila osnovni šoli v Cerknici proslava v spomin Balantiča. Pozdravne besede je spregovoril cerkniški župan Janez Okoliš, slavnostni govor je imel pesnik in pisatelj

Dr. Tine Velikonja ob slovesnosti odkritja enega od spomenikov.

Vinko Beličič, Balantičeve pesmi je recitiral Tone Kuntner, baritonist Marko Fink je pel samospeve ob klavirski spremljavi Nataše Valant, znova je nastopil zbor Cantemus, večer pa je zaključil s prečno flavto Mitja Tomšič. Program je povezovala Pavlinka Korošec Kocmur, kiparka Zalka Arnšek pa je opremila dvorano z motivi pesnikove mladosti, življenja in smrti. Slavnosti se je udeležil tudi podpredsednik slovenske vlade Lojze Peterle.

Spomenik žrtvam v župniji Device Marije v Polju. Spominska podobica na dan odkritja.

*Na spomeniku so imena
mož, žena in slovenskih
domobrancev.*

*Za večino se ne ve kje ležijo,
bili so umorjeni v letih*

1941 - 1945

*Z bolečino in spoštovanjem
jih sprejema domača fara.*

*Pogrebna maša
bo ob 15. uri v cerkvi*

D. M. v POLJU, 15. 8. 1993

Dr. TINE DEBELJAK

MIRJAM JEREB BATAGELJEVA

Rodil se je 27. aprila 1903 v Škofji Loki. Študiral je v Škofjovih zavodih v Št. Vidu, nato pa slovensko in slovanske književnosti na univerzi v Ljubljani, v Pragi in v Krakovu. Doktoriral je z disertacijo **Reymontovi kmetje v luči književne kritike** leta 1936. Bil je urednik revije **Dom in svet** v dveh obdobjih in kulturni urednik pri dnevniku **Slovenec**. Od leta 1935 je bil član mednarodnega pisateljskega društva PEB-klub. Bil je med ustanovitelji muzeja v Škofji Loki, član Prijateljev društva poljskega naroda, Bolgarske lige, Svobodne akademije znanosti in umetnosti v Parizu in še vrst drugih društev in ustanov.

Prozo je začel pisati že leta 1914, torej v prvem letniku gimnazije, v četrtem pa je bil že urednik zavodske revije **Jutranja zarja** in v sedmem **Domačih vaj**. Pesmi — izvirne in prevode — je pisal v **Almanah katoliškega dijaštva**, **Dom in svet**, **Mladiko**, **Ljubljanski zvon**, **Grudo**, **Plamen**, **Ženski svet**, **Vrtec** in v **Slovenec**. Pripravil je pesniško zbirko z naslovom **Človek sem**, ki pa ni izšla. Nato se je vrgel v prevajanje pesmi in v literarno zgodovino in kritično delo. Pisal je o Preglju, Kosovelu, Alešu Ušeničniku, Vodniku, Stritarju, Jenku, Malešiču, ocenjeval knjige, sestavljal uvodnike in poročila.

Med vojno je, kljub „kulturnemu molku“, ki so ga zapovedali partizani, deloval naprej. Uredil je Zbornik Zimske pomoči z doneski vseh živečih pisateljev v Ljubljanski pokrajini, ob Balantičevi smrti v Slovincu seznanil javnost z delom tega pesnika, pripravil posmrtno izdajo njegovih pesmi **V ognju groze plapolam** (1944) in opisal vso zapuščino, kakor tudi zapuščino Silvina Sardenka in Stanka Vuka, ubitega v Trstu.

Iz Vetrinja ga je pot vodila v Lienz, kjer je že maja 1945 začel, skupaj z Andrejem Uršičem in Rudom Jurčecem, izdajati bilten Slovenskega narodnega odbora „**Demokratska Slovenija**“. V Rimu je takoj začel pisati politične članke o komunistični revoluciji v Sloveniji in o razmerju emigracije do nje. Pod različnimi psevdonimi je napisal mnogo člankov za Ameriško domovino, začel s člankom o Velikonjevi obsodbi. Leta 1946 je izdal prvo slovensko tiskano knjigo v emigraciji **Koledarček slovenskih emigrantov**.

Ob prihodu v Argentino je stopil v uredništvo tednika **Svobodna Slovenija**, bil prvi kulturni referent pri Društvu Slovencev, soustanovitelj Pisateljske družine France Balantič, Igralske družine Nartēja Velikonja in urednik nje Gledališkega lista, urednik glasila Slovenskega planinskega društva **Gore**. Po ustanovitvi Slovenske kulturne akcije leta 1954 je bil urednik njenih knjižnih zbirk do leta 1966 in do smrti njen častni predsednik.

Na sovjetološkem oddelku Katoliške univerze v Buenos Airesu je od leta 1963 pa do 1965 imel predavanja iz južnoslovanskih književnosti. Od leta 1967 pa se je z vsem srcem posvetil delu na podružnici Ukrajinske katoliške univerze v Buenos Airesu s slovenskim oddelkom. Poleg tega, da je predaval več predmetov, je napel vse svoje sile in sile drugih, da ta ustanova ne bi prenehala z delovanjem, in imel res osebni stik s slušatelji.

Njegovo poznanje drugih jezikov, predvsem slovanskih, je v veliki meri pripomoglo, da so se seznanili s slovenskim literarnim ustvarjanjem in pa tudi, da smo Slovenci imeli dostop do

tujih književnosti. Poročal je o srbskih in hrvaških knjižnih novostih, o čeških in slovaških, prevajal je češke pesnike in leta 1938 tudi knjižno izdal prevod Máchovega dela **Maj**, pisal in predaval je o lužiških Srbih. Pisal je razprave o ruskih književnikih, prevajal njihovo poezijo in izdal dve Puškinovi pravljici v prevodu pri SKA. Imel je več predavanj o ukrajinskih piscih in prevedel nekaj pesmi Ševčenka. Poljski književnosti je tudi posvetil veliko svojega časa, zanimanja in talenta. Bibliografija prevodov iz poljske književnosti (Štefan, Rozka, Poljska književnost, Ljubljana, 1960) v slovensko navaja pod Debeljakovim imenom za razdobje 1929-1949) okrog 30 prevodov in člankov. Že kot dijak je prevajal nemške balade in pa drame za škofjeloški oder in za Igralsko družino v Buenos Airesu. Pisal je ocene o slovenskih prevodih iz bolgarske literature ter na podlagi Novakovega dela izdal prevod madžarske pesnitve. Leta 1956 je izdal v Argentini svoj prevod Dantejevega Pekla ter občasno pričeval v publikacijah še druge speve Božanske komedije. Takoj ob prihodu v Argentino je obiskal pisatelja Huga Wasta in Manuela Gálveza in dobil od njiju dovoljenje, da prevaja njuna dela. Poleg njunih del se je lotil še prevoda v verzih José Hernándezovega epa **Martin Fierro** in ga izdal leta 1970 s pomočjo Danice Petričkove. Lotil se je tudi prevajanja španskega epa **Poema del Mio Cid** in pesmi **Marcha triunfal** nikaragovskega pesnika Rubéna Daría.

Svoje izvirne članke je priobčeval predvsem v Svobodni Sloveniji in njenem Zborniku, v knjigah Kulturne akcije in nje listih: Meddobju, Vrednotah in Glasu, pa pri Duhovnem življenju, Vestniku, Taboru, Katoliških misijonih in v Slovenski besedi.

Kot prva slovenska izvirna knjiga nove emigracije v Argentini je izšla leta 1949 pri Svobodni Sloveniji pod psevdonomim Jeremija Kalin njegova pesniška zbirka **Črna maša** v opremi Bare Remčeve. Njej so sledile zbirke **Poljub**, **Marija** in **Kyrie eleison — slovenski veliki teden**. Pisal je tudi prozo, ki naj bi nekoč bila zbirka reportaž iz **Črnega kamnitnika** (Loma Negra).

Predstavil je, poleg Balantiča, še Hribovska, Mauserja in sploh spremljal sodobno emigrantsko leposlovno delo sproti. S študijami je opremil vrsto knjižnih izdaj. S Francetom Papežem sta pripravila leta 1980 **Antologijo slovenskega zdomskega pesništva**. Sodeloval je s svojim peresom pri prenekeri prireditvi. Za

TINE DEBELJAK

Zazibalka na begu v Egipt

Betlehemska staja.
Dete ne more spat.
Noče spat Mati:
Dete podojila,
slamo mu premenila:
Česa plašiš se. Zlati?
Aja-tu-ta-ja...

Jožef s pôgrada vstaja —
sanja ali čuje?
Angel mu zapoveduje,
glas kot mesečina:
— Vzemi Mater in Sina!
Beži! Beži na tuje!
Aja-tu-ta-ja...

V noč bežijo iz kraja,
zibelka — osel grbáti.
Dete ne more spat.
Noč... ves dan... vso noč je
pot šla v step globočje...
poje ziblivo Mu Mati:
Aja-tu-ta-ja...

Palmov gaj — postaja.
Dete ne spi v senci.
V krošnjah vzdih: sorojenci
umirajo v Betlehemu?!
Joče Mariji v objemu,
palme se sklanjajo z vencí:
Aja-tu-ta-ja...

Osel kot brod se maja.
Z družino v Egiptu počije.
Sin spi na prséh Marije,
v srcu sen o vrnitvi...
Mati nad Njim v molitvi,
dokler ta dan ne zasije:
Aja-tu-ta-ja...

(Dom in svet, 1924)

proslavo škofa Barage je sestavil besedilo za oratorij.

Bil je veren moj, zaveden Slovenec in kulturni garač. Brez njegovega dela bi marsikateri pesnik in pisatelj ostal nepoznan. Rad je odkrival in predstavljal talente. S preprostostjo velikih mož je posredoval svoja poznanja in stalno skrbel, da bi njegovo delo našlo nasledstva. Ni pozabil svoje rojstne Loke, pa je znal tudi v tako oddaljeni Lomi Negri najti lepoto in, kljub težkemu delu,

Iz knjige

„Leto odmrznitve“

VINKO BELIČIČ

Jutro Jernejeve nedelje je bilo sivo in malce je rosilo. Ko je avto s pritajenim mrmranjem zdrsnil z vrta na cesto in so se za njim zvenčé zaprla ograjna vrata, je Žunič prisedel k sinu vozniku. Na kolenih je držal šopek pravkar natrganih aster. Zad je sedela žena; ni pozabila na vazo niti na vodo; natočila jo bo astram v neki drugi deželí.

„Bog nas varuj na današnji dolgi poti k maši v petroveljsko faro, in na koncu dneva spet domov!“ je slovesno rekel Žunič in se prekrizal.

Avto je hitel proti meji. Bila je sicer poletna nedelja, a ura še zgodnja. Ni bilo treba čakati v vrsti. Prvi pregled je minil in avto se je premaknil k drugemu. Tam je na visokem drogu visela živobarvna zastava: kot pravkar izdelana, oprana, zlika in izobešena.

„Poglejte jo! Dočakali smo jo, ‚mavrico na tri pramence‘! Z lepšim nasmehom nas domovina ne bi mogla sprejeti. Neomajno verujem, da se je letos za zmeraj osvobodila zunanjih in notranjih zatiralec.“

Napet od pričakovanja, kaj vse mu prinese dan, je Žunič gledal predse, na levo, na desno. Hiše, vrtovi, njive, pašniki, griči, hoste: vse je hitelo naproti in mimo. Blíže in blíže je prihajal Nanos, višji in prostranejši.

„Nanos! Desetletja sem se iz daljave koprneče zamikal vanj — v prvi sneg na njegovem temenu, v nočno lučko na televizijskem pretvorniku. Pa je čas s svojimi dogodki odpihnil vse pregrade — in danes se peljem ob njegovem vnožju ... in še daleč naprej.“

Eno za drugim so za njimi ostajala pomenljiva imena neznanih naselij ali samo iz branja in pripovedi znanih, še

V. Beličič, *Leto odmrznitve*,
Mohorjeva, Gorica 1992

nikdar vidjenih krajev. Mnogokje jih je pozdravila tista zastava: zastava nove države, majhne, pred dvema mesecema rojene v tisočletnem osrčju Evrope.

Cesta je v ovinkih, v rahlih vzponih in spustih používala nove in nove kilometre. Na nekem kraju se je odcepila odločno na desno, proti vzhodu, pod enakimi nizkimi, debelimi oblaki. Vrh gozdnatega holma se je bela pokazala Nova Štífta. A svetlikalo se ni od nikoder.

Avto je vnovič ubral desno smer, tokrat na jug, med dvema gorskima grebenoma. Novi kraji so ostajali zad, pokrajina je pod oblačnim nebom kazala samo zelene nianse, zato je tista zastava, kadar se je kje prikazala, še bolj padla v oči s svojo navpično belino-modrino-rdečino.

Žunič je od vsega začetka spremljal vožnjo z zemljevidom v rokah, razglašal kraje, štel prevožene kilometre in ob razpoticah nakazoval pravo cesto. Prišli so do zadnjega zasuka: zdaj proti severovzhodu. Svet se je vzpejal v ovinkih, samota bukovih gozdov Poljanske gore je bila popolna. In potem se je cesta začela v vijugah spuščati, dokler niso prišli na svetlo: do prve zidanice, do prvega trtja.

„Ustavimo se tukaj, sine! Takorekoč na cilju smo. Stopimo malo ven, da se nadihamo drugačnega zraka, nego smo ga vajeni ob morju,“ je rekel Žunič. Ko je bil zunaj, se je z užitkom vzravnal in pogledal na uro. „Imenitno je šlo, sine! Do maše ob enajstih imamo še uro časa, a prej ko v pol ure bomo tam.“

Z ljubečimi očmi je objemal deželico pod sabo. Pogled se mu je sprehajal med njivami, cestami, vasmí, od vinskih goríc na levi preko stelnikov in svetle lise Petrovelj do nizkega meglenege obzorja, ki je čez nevidno reko prehajalo v sosednjo deželo. Ob njem je stala žena. Ni ga hotela motiti v njegovem vélikem molku: v pol joku pol hvalnici Bogu. Žunič pa je čutil, da je v tem molku tudi eno samo zmagoslavje, ki zanj ni besed.

In potem še zadnji del poti: sprva s trtji pod sabo na eni in z gozdom na gornji strani, in prva vas s sadovnjaki pod okriljem mogočne cerkve, bohotne koruzne njive na globokih ravninskih tleh, zlitje ožje ceste v širšo, in komaj se je Žunič zavedel, že je avto ko splaval čez visoki most nad sotočjem dveh rečíc v Petrovlje.

„Vozi zdaj malo počasneje, sine!“ Glavni trg je bil za nedeljo začuda prazen. „Kaj vsi Petrovljani še spijo ali so na

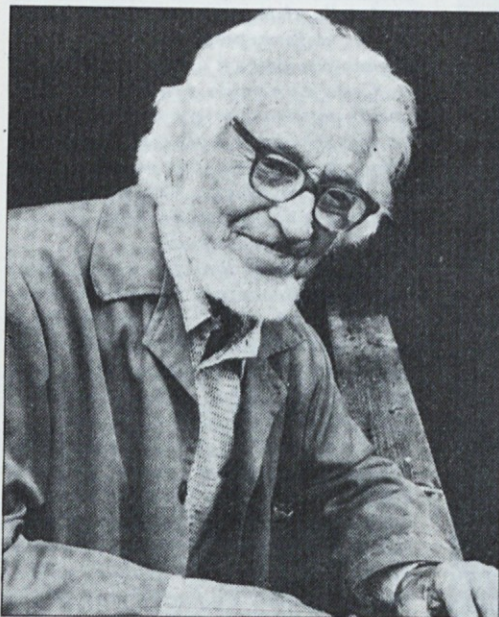
ustvarjati. Hrepenel je po snidenju z ženo in otroki, ki so za njim prišli v Argentino. Kljub velikanskemu delu, ki ga je opravljal za slovensko skupnost, ni zanemarjal stika z njimi. Starost so mu pa olepšali še vnuki.

Umrí je 20. januarja 1989 na svojem domu v Haedo. Naslednje leto so v Škofji Loki pripravili simpozij o dr. Tinetu Debeljaku. Leta 1991 pa je z naslovom **Domovina in svet** izšel zbornik referatov s tega simpozija.

Dalje na str. 55

Kipar FRANCE GORŠE

JURE VOMBERGAR

kak človek živi". To ni res, še kako je Goršeta zanimal komunistični politični kontekst, saj se je umaknil pred njim v emigracijo in do zadnjega živel zunaj domovine, čeprav je končno zaman iskal zdravja na Golniku in tam (leta 1986) umrl.

Franc Gorše je bil priznan kipar že pred zadnjo vojno. Študiral je na akademiji v Zagrebu (kot Bara Remec). Eden njegovih profesorjev je bil svetovno znani Ivan Meštrović. Njegov vpliv je viden v Goršetovih predvojnih delih. Drugi mojstri, po katerih se je tudi zgledoval so bili Rodin, Maillol in Barlach. Tako je Goršetov kiparski opus zelo raznolik: od čutnega vitalizma do dematerializirane moderne gotike. Dovršeno je obvladal različne materiale in tehnike: delal je predvsem v lesu in žgani

glini, pa tudi v bronu in kamnu. V času bivanja v ZDA je eksperimentaliral z žicami in valjanim bakrom ter s snovjo, katero je sam pripravil in jo poimenoval orešec, namreč, orehovo žaganje pomešano z lepilom, naneseno na strukturo iz žice. Značilne za Goršeta so tudi primitivistično ekspresivne oblike, katere poznamo, npr. iz ilustracij Jalnove trilogije Bobri, oblike, h katerim se je sporadično vračal, posebno v zadnjem času življenja, ko se je nastanil v kraju Sveče na Koroškem. Zato ni čudno, da je bila Goršetu blizu umetnost primitivnih narodov Amerike (Eskimi), kontinentu, kjer je kipar živel skoraj 20 let. Vendar (z razliko z Baro Remec) ni zahajal med tamkajšnje avtohtone prebivalce po inspiracijo.

France Gorše se je udejstvoval pretežno med Slovenci, kjerkoli po svetu je živel. Vseskozi je bil ustvarjalni član SKA ter pisemsko povezan s prijatelji v Argentini. Pisal je umetnostne kritike in poročila za Glas SKA. Verjetno bi v umetniškem svetu bolj uspel, ko bi se asimiliral med Amerikanci. Pa to ni šlo skupaj z Goršetovim karakterjem in vrednotenjem.

Goršetovo kiparstvo lahko razdelimo na cerkveno in posvetno. Med tem

zadnjim so predvsem portreti, akti in žanrski motivi (značilni, vsakdanji motivi iz življenja ljudi). Nekaj posebnega je Kulturni park pred Goršetovo galerijo in zadnjim kiparjevim domom v Svečah na Koroškem. Na obsežnem vrtu so postavljeni kipi-portreti najbolj pomembnih koroških Slovencev, dom pa spremenjen v Goršetovo galerijo, kjer so razstavljena dela različnih obdobj, tematik in materialov: poklon Slovincem na Koroškem, kateri so kiparja sprejeli za svojega, v nasprotju z rodnim krajem, ki Goršeta ni hotel poznati in ceniti.

Zelo pomembna je Goršetova religiozna tematika. Napravil je več križevih potov za slovenske cerkve v Ameriki in v domovini. Znani so reliefi za slovensko kapelo Marijinega svetišča v Washingtonu. Napravil je mnogo razpel v različnih velikostih, upodobitev svetnikov, Marijinih likov in božičnih prizorov. Vse to v zanj značilnem stiliziranem realizmu, hieratični (vzvišeni, dostojanstveni) drži in s skromnimi, skoraj asketskimi izraznimi sestavinami.

Slovenka v narodni noši,
žgana glina, 1942

Franc Gorše in Bara Remec sta najpomembnejša upodablajoča umetnika slovenske politične emigracije. Sta izmed redkih slovenskih umetnikov besede in lika, ki nista sprejela komunistične utopije in se nista udinjala vladajočemu totalitar-nemu režimu. Ta ju je tudi zamolčeval skozi skoraj 50 let. Še leta 1971, ko so Goršetovi prijatelji hoteli pripraviti njegovo retrospektivno razstavo v Kostanjevici na Krki, je režim to preprečil. Treba je povedati še in še, kar v Sloveniji zamolčujejo, ker imajo slabo vest, da se je večina slovenskih ustvarjalcev zelo slabo izkazala v tem obdobju slovenske zgodovine. Številni pesniki so pisali ode v čast Stalinu, Titu in revoluciji, kiparji upodabljali boljševiške trinoge, slikarji slikali in risali prizore iz revolucije, arhitekti (celo Plečnik) projektirali spomenike in gradili Titu palače in paviljone. Danes se tega nihče ne sramuje, kvečjemu ne dovolijo ponatisov nečastnih del, ki jih kompromitirajo pred zgodovino. Leta 1985 umetnostni kritik dr. Sedej v razpravi o Goršetu (tiskala Mohorjeva družba v Celovcu) govori o njem kot umetniku, „ki ga zanimata delo in človek, ne pa politični kontekst, v katerem

„LETO ODMRZNITVE“

Nadaljevanje s 53. strani

počitnicah ali pri maši?“ je vedro pripomnil Žunič in malo dalje pokazal na desno: „V tej cerkvi sem bil krščen in birman.“

Niso se imeli za kaj ustavljati v mestecu. Na nekem razpotju, ki ga je samo Žunič poznal, se je avto obrnil proti severu.

„Vse so pozidali! Moj Bog, vse so pozidali s stolpniciami in zadušili s cestami!“ se je zgrozil. „In kake Vrbanove njive pomni tu! Koruzo s po tremi rogi! Kako deteljo! Kakšna živina se je tod pasla! Zdaj pa je tukaj celo predmestje. Ne spoznam več Petrovelj za svoj rojstni kraj... Naprej, sine, kar naprej! Še pet kilometrov je pred nami. Ura bo polenajstih.“

Iz otroštva znana cesta, po kateri je šel tolikokrat v šolo ali k maši, mu je bila zdaj čisto tuja. Posebno ga je iznenadila velika gozdna jasa z nemarnimi hiškami. Na zemljevidu je pisalo: Cigansko naselje Brajdíč. S strmega ostrega ovinka, kjer se je nekoč na vse strani širilo temno smrekovje, se mu je na rjavi gozdni brazgotini pokazalo Cigansko naselje Hudo-rovac.

Ko je malo niže rumeni kašipot naznanil „Oto-vec“, so zavili na levo. Nekdanji kolovoz je bil zdaj trda in gladka cesta, breze in njive pa so ostale takorekoč nedotaknjene. In tedaj se je ob vznožju vinske gore pred njimi svetlikala podeželska cerkev. „Sveti Jernej!“ Žunič si je z dlanmi zakril obraz in tiho ponovil: „Moj sveti Jernej!“

Bili so na cilju. Sin je ustavljal avto pod vasjo, na razpotju pri starem nagnjenem križu. Spet je začelo rositi, a Žunič se ni dal motiti.

„Kar mōči me, kar hlādi me, tihi dežek domačega kraja... saj me je dovolj dolgo peklo domotožje!“

Oziral se je naokoli in se čudil: tako blizu vse, in tako majhno, tako položno, tako nizko; samo cerkev je bila ista — dva streljaja proč, na rahli vzpetini.

Žena je iz steklenice nalila vode v vazo in dela vanjo astre. Z njimi v roki je Žuniča gnala po kolovozu k cerkvi neznana sila. Koga vse bo tam videl? Od vseh strani so po stezah med njivami posamič ali v dvoje, troje prihajali ljudje za glavni letni praznik Jernejevo: s Sel, z Otovca, z Lokev, iz Malih Rodin, s Talečjega vrha. Nobenega dežnika ni bilo videti, poletno rosenje so jemali za oddih po dolgi pekočini.

Žunič je s fotografije vedel, da je materin grob ob mrtvašnici, in ga je takoj našel. Grob je bil lepo očiščen, in spomenik je stal s svojim napisom ko okamenel klic iz davnine. „Tukaj počivaš, mama. Nisem ti mogel stati ob strani v zadnjih treh letih življenja, v najtežjih. Ti zdaj vse razumeš. In nisem več upal, da bom kdaj stal ob tvojem poslednjem domu. A glej, tudi ta dan je prišel, mama.“ Del je astre pred spomenik in sklonil glavo.

Na pokopališču se je soseska, zdrobljena v skupine okoli svojih grobov, polglasno pogovarjala. Žunič je šel od spomenika do spomenika, se ustavljal, bral imena in se trudil videti za njimi ljudi, ki so mu živeli v spominu. Z mehкими očmi je med živimi iskal kak znan obraz. Nič. Bili so vsi veliko mlajši od njega.

Tudi oni so ga gledali in niso skrivali radovednosti. Kdo je ta človek? Visok in belolas, malce gosposki — kdo je to?

Medtem je prispel petroveljski kaplan, oglasil se je zvon in ljudje so se zgrnili v cerkev, nedavno pobeljeno in z živobarvnimi slikami na stropu. Ah, kako prisrčno majhno je vse! se je nasmehnil Žunič. Apostol in mučenec sveti Jernej sredi oltarja se je bliščal bogato pozlačen, in tako tudi njegova koža, ki mu je ko kak površnik visela čez podlaket. Med opravljanjem za mašo se je kaplan obrnil k njemu: „Gospod Žunič, ali ne bi po maši ljudem kaj povedali?“

Oglasilo se je žensko petje, kakršnega se je Žunič spominjal iz kmečkih podružnic. V nekem hipu pa je kot iz vseh grl privrela stara žegnanjska pesem:

Sklicuje praznik vse ljudi

k daritvi svete maše,

ker se svet Jernej tu časti,

patron soseske naše...

Žunič je stonel ob zidu in pogledoval

zdaj na oltar zdaj na otroke pa na pojoče vernice. Žena je sedela ob njem na klopi, sin je stal nekje med moškimi pod zvonikom.

Za njegovo občutje se je maša precej vlekla. A pomislil je, kako je treba graditi vse versko z glasnimi, razločnimi in preprostimi besedami. To so kmečki ljudje, njih svet je zemlja: ona jim daje kruh, kadar ni pozebe, toče ali suše. Petroveljska župnija, in vse drugo med gorskimi gozdovi na zahodu in široko obmejno reko na vzhodu — kakšna gmotna in duhovna opustošenost jim je ostala po strašnih letih, ko je morala revolucija za vsako ceno priti na oblast. In ko je zmagala, so najspodobnejši to revno obrobno deželo zapustili: ali so odšli kot zaslužniki na donosna vodstvena mesta, kjer so se pogospodili, ali pa so se kot nasprotniki unaknili v tujino.

Ob koncu maše, ko mu je kaplan s pogledom namignil, je Žunič počasi stopil naprej in se pred obhajilno stopnico

LJUBLJANA

obrnili proti ljudem. Vsi obrazi — otroški, najstniški in odrasli — so se uprli vanj ko en sam.

„Ljubi moji Otovljani, Sélani, Ródníani, Lókovljani, Talančáni! Gledamo se in se ne poznamo. Vidim, da sem jaz tukaj najstarejši med vsemi. Vidim se v daljnem spominu, kako s svojo mamo stojim v tej cerkvi, kot danes stojijo pred mano ti desetletni fantki in dekličke. Jaz sem Albin Žunič, rojen v Petrovljah, a moja mama je bila doma z Otovca. Živela sva v Malih Rodinah, a najina domačija je že dolgo prazna in zapuščena. Mamin grob je tukaj med drugimi. Natanko po petdesetih letih spet praznujem Jernejevo žeganje v tej ljubi, nepozabni cerkvi sredi njiv. Kaj danes čuti moje srce, to znava samo Bog in jaz. Kaj je šlo čez to deželico, znate vi. Jaz sem ta čas preživel zunaj rojstne domovine — a ne tako daleč od nje — v delu in skrbeh, v potrpljenju in preskušnjah, in grenko se mi je tožilo po nji. Trudil sem se živeti pošteno, častno in pokonci. Ohranil sem jezik in vero svoje matere. Tudi nekaj knjig sem napisal, ki pa niso smele do vas. In glejte, danes sem tu med vami. Moja sreča bi bila popolna, ko bi še kaj svojih mladostnih prijateljev in znancev našel. A nikogar ne vidim. Vi in jaz smo dočakali nov čas, upajmo, srečnejši čas. Naj bi končno ves naš narod zaživel v bratski povezanosti — ta vaša in nekdanja moja soseska še posebej na priprošnje svetega apostola Jerneja.“

Tudi po maši, ko so ljudje še malo

postali med grobovi in pred pokopališčem, se ni Žuniču nihče približal. Nič niso imeli skupnega z njim. Govoril jim je bil izbrano šolsko. Knjižna slovenščina, ki jo je več desetletij gojil, govoril in učil po službeni dolžnosti, mu je prešla v kri. Težko bi mu šlo po domače, kot so se pogovarjali oni med sabo. Bil jim je tujec. In kaplanu se je očitno mudilo drugam, da se ni utegnul niti s stiskom roke posloviti od njega.

Ni več rosilo. Iz oblakov in namočenih tal je dihala prijetna mlačna sivina. Čudna žalost kot iz velikega spoznanja je prevzela Žuniča.

„Jaz nisem več tukaj doma. Tukaj je doma moja mladost — a kje je že ona! Srce ti moje, ne delaj si več utvar, zakleni spomine!“...

Od velike lesene in slamnate hiše, kjer se je rodila Žuničeva mati, že davno več ni bilo sledu. Tam je rasla trava z nekaj drevesi. Tudi hlevi in skedenj sta izginila, stala pa je še zidana kašča z veliko prostora okoli sebe. Prvo novo hišo, zgrajeno malo stran, je pokončal okupatorjev ogenj. Na njenem mestu se je belila sedanja hiša: z elektriko in vodovodom, kar gosposka.

Tam je živela Žuničeva najmlajša sestrična Mihela, najbolj preskušena. Najprej ji je bil vzet oče, z materjo je preživela Rab, tudi njo pokopala, pa dve sestri in dva brata — a grob najmlajšega je bil neznankje v hribih; in nazadnje je zgubila še moža. Pri nji so se Žuničevi ustavili za kosilo. Izgovorjenih je bilo

mного besed, pri čemer pa so se izogibali vseh v pozabo potisnjenih stvari. „Nič o preteklosti!“ In prav je bilo tako. Miheline oči, izprane od solz mnogih slovesov, podobne odcvelim spominčicam, so šle ob razhodu od enega do drugega. „Prite še kaj, prite!“ jih je vabila v mehkem domačem narečju. „Šamo za kaj dlje, Bine, da ne boš zmirom gleda na viuro!“

Da, Žunič je pogledoval na uro, da se ne bi predolgo zadržali. Nekak nemir je bil v njem. Drugam ga je vlekle... kakor iz tujega kraja domov. Po isti cesti, kot so prišli, se bojo tudi vračali, in ne bi rad sina preskušal v temi, ko se domov drveči nedeljski avti prebadajo z lučmi.

Utrujen od minulih ur in vtisov je Žunič molče sedel ob sinu, ki so mu roke že spet čvrsto oklepale volan. Tudi ženi za njim ni bilo do govorjenja. Domači kraj je ostajal bolj in bolj zdaj, pustili so za sabo Petrovlje, končavale so se njive pa zadnja trta... in že se je cesta s svojimi položnimi vzpetinami in ovinki skrila v bukovo Poljske gore.

Ko so bili preko vrha, se je pred njimi iz oblakov malo nad obzorjem končno pokazalo sonce. Osveljevalo jim je vas za vasjo, obnovljene hiše, otroke, ki so se znali uživati nedeljsko brezskrbnost sredi vrtov, pa cerkvice na podnožju hribov. „Kako bi bilo tam lepo preživljati dneve oddiha!“ je dahnil Žunič.

Dalje, dalje proti severu — in potem skoz ponoven dežek naravnost na zahod. Po steklu se sprehaja brisalec, od oblakov in gozdnatih bregov prihaja zgodnji mrak. Sin za volanom gleda negiben predse, njegovo vidno polje je ozko. Očetu je dobro pri srcu, da se lahko do kraja zaneše na njegovo vozniško spretnost. A kaj bo fantu ostalo od dneva, ko je samo nepričadeto gledal in poslušal druge, saj sam ni imel kaj vprašati ne povedati? Kje so te trenutke njegove misli?

Na cesti se zasveti kaka luča, tu pa tam se v zaprti dolinici pokaže meglica. Daleč na zahodu, kamor se peljejo, nad razoranim grebenom obzorja, se med deževnimi oblaki bleščijo slapovi večerne zarje. Žuniču pridejo na misel besede neke daljne pesmi. „Mirno in milo gori nad gorami / kot zastor zlat - / ah, tamkaj ozad...“

Kaj je tam ozad? se sprašuje. Pesniku je bila tisto domovina. Kaj pa meni? Polglasno ponavlja in ponavlja pesnikove domotožne besede — in avto drvi z njimi kot z najtišjim človeškim glasom v svojem osrčju.

Cesta se bo še zadnjič preusmerila: zdaj na jug, v nizko primorje. Presajen sem pognal korenine na tujih tleh, premišlja Žunič. In tam je zdaj moj dom. Prvega so zalile motne vode časa. Le kadar se za hip izčistijo, je moč skoznje pogledati do dna. In zavzdihniti.

Ravnatelj Škofovih zavodov, Jože Mlakar, in profesor zgodovine, Andrej Vovko, pozdravljata RAST XXII (12.7.93).

KRSTI, POROKE in SMRTI

**v slovenski skupnosti
v Argentini
v letu 1993**

Jan Reyes Klemenc, Marko Klemenc, Fernando Belec, Andrej Emanuel Rant, Tobija Mihael Koželnik.

POROČILI SO SE: Ivo Urbančič in Klavdija Rant, Pavla Cukjati in Pascual Antonio Tundis, Peter Buda in Adriana Carozzo, Gabrijela Škrbec in Fernando Stikerman, Danijel Delič in Andreja Praprotnik, Beno Truden in Simonka Rajer, Marjana Lazar in Mariano Ríos, Artur Heller in Lučka Podboj, Miha Bokalič in Alenka Smole, Janko Starič in Ana Claudia Madeira, Marko Vombergar in Andrejka Selan, Jorge Daniel Petelin in Stanka Oberžan, Francka Cukjati in Mauro Assoni, Silvija Brigi-

ta Bohinc in Gustavo Daniel Bordagnievich, Tinko Lavrič in Susana Besuscio, Franci Gorše in Dorica Heller, Jure Urbančič in Marija Zupanc, Jurij Hafner in Monika Klobovs, Lojze Qualizza in Cecilia Aída Laguzzi, Boris Hribar in Veronika Jensenovec, Marko Trpin in Magdalena Skvarča, Leri Jerovšek in Della Bru, Gregor Hribar in Sonja Tomazin, Mavric Matej Kočar in Laura Inés Roveda, Frido Klemenčič in Miriam Santiago, Marjan Kadivec in Lía Grizetti, Andrej Hrovat in Silvia Bonicalzi, Toni Jerovšek in Mirjam Mehle, Danijel Žagar in Marjetka Gerkman, Andrej Kržišnik in Marija Cristina Tarretto, Ana Marija Žakej in Sergio Omar Porcelo, Carlos Raúl Rey in Elizabeta Rupnik.

UMRLI SO: dr. Angel Kalin, Pavla Srdel, Maria Štrepfel, Srečko Šivic, duhovnik Ladislav Lenček CM (v Sloveniji), duhovnik Lojze Zupančič, Ana Mehle, Veronika Humar, Dora Kralj, Albert Čuk, Jože Zupančič, Nace Fink, dr. Vinko Brumen, dr. Julij Savelli, Zofija Jerman, Apolonija Lampret, dr. Jože Est (v Sloveniji), Branka Leskovar, Jože Turk, Ana Staudacher, Oskar Pavlovčič, Pavle Homan, Nikolaj Jeločnik, France Triler, Jože Štempihar, Vinko Selan, Jože Rezelj, Vencelj Dolenc, Branko Ličen, Maks Bratina, Helena

Jemec, Marija Amon, duhovnik Koloman Kisiliak, Franc Tekavec, Slavica Peljhan, Zalka Jakoš, Karolina Bohanec, Edi Trček, Janez Zgonc, duhovnik Andrej Prebil CM (v Čilu), Janez Habič, Janez Skobar, Rudi Bras, Frančiška Erjavec, Ivo Vadnjal, Ivan Trenta, Marija Pregelj, Ivan Iskra, Jože Požes, Franček Naberger, Anton Mokorel, Franc Kastelic, Marija Modic, Andrej Lovše, Stane Vidic, Franc Golob, Elza Štefanič, Emil Kužnik, Kristina Kocjan, Marija Pangos, Ela Vrhovec, Ana Marija P. Bokalič, Lojze Koračin, Vojko Gabrenja, Zofka Sulič, Ivan Šabec Surina, Lojze Rozina, Marica Peternel Golob, Francka Podgorelec, Ivanka Podgornik, sestra M. Simona Jelenc.

(PO OZNANILU)

KRŠČENI SO BILI: Tatjana Kocmur, Marija Guadalupe Rode, Natallja Levar, Marija Belén Dolenc, Cristina Inés Godoy Hirschegger, Lucijana Seljak, Janez Karel Mehle, Nikolaj Martin Grohar, Lucijana Cukjati, Karolina Belén Vester, Patricij Ivan Pipp, Lucijana Jakoš, Nikolaj Rogina, Hernán Gabriel Hernández Rogina, Tomaž Friderik Klemen, Nikolaj Rozina, Kamila Evgenija Urbančič, Milena Fekonja, Barbara Valente Fajfar, Janez Marko Grohar, Marija Mikaela Pavlovčič, Marko Dimnik, Nikolaj Andrej Menghini Štefe, Sonja Marija Miklič, Karolina Ayelén Potočar, Nikolaj Pavel Uštar, Danijela Selán, Aleksandra Srdelj, Jeremija Markež, Martin Brillante Kokalj, Tatjana Danijela Pastorini Blazinšek, Adam Ciril Oblak, Zofija Marija Gianelli Eiletz, Viktorija Marija Kociman, Mihaela Resnik, Danijela Aljančič, Andrej Kržišnik, Ignacij Mežnar, Nikolaj Doldi Cestnik, Kristijan Gabrijel Venosi Keber, Damijan Malalan, Gabrijela Adrijana Jan, Aleks Pavšer, Alojzij Martin Slabe, Ana Lucija Malovrh, Andrej Jeriha, Florencia Belén Esquivel Bezljaj, Anton Čepon, Uršula Urbančič, Zofija Zakrajšek, Bojan Urbančič, Gabrijel Friderik Bergant, Tatjana Elizabeta Sušnik, Lorena Valerija Simčič, Jože Ignacij Žerovnik, Lucija Ayerbe Rant, Maksimill-

V soboto, 4. decembra 1993, je bil krščen v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj KRISTJAN LOFARO, sin Hectorja Fabiana in Olge roj. Miklič.

Slovenske sobotne šole v Argentini v letu 1993

Osnovne šole

Šola Jakoba Aljaža v Bariločah

Učencev 20. Voditeljica: Marta Jerman; verouk: Ivanka Marinčič; učiteljice: Alenka Arnšek, Cilka Arnšek, Danica Mavrič, Anica Magister, Lija Kambič. V vrtcu 8 otrok.

Šola Franceta Balantiča v San Justu

Učencev 101, v vrtcu 30. Voditeljica: Angelca Klanšek; katehet: Tone Bidovec; učiteljice: Ivana Tekavec, Marija Zupanc, Bernarda Krajnik, Pavlinka Zupanc, Veronika Malovrh, Monika Zupanc, Nevenka Godec; petje: Anica Mehle, Marija Štrubelj in Marta Selan; nadomeščala: Irena Poglajen; pomoč: Ivanka Puhek; predsednik odbora staršev: Lojze Modic.

Šola Ireneja Friderika Barage v Slovenski vasi

Učencev 64, v vrtcu 15. Voditeljica: Mirjan Goljevšček, kateheti: Janez Petek, Jaka Barle in Franci Pavlič; učiteljice: Elizabeta Grbec, Lucijana Servin, Marija Urbanija, Lojzka Mehle, Olga Fink, Zlata Adamič; petje: Martina Rozina in s. Snežna; predsedica odbora staršev: Marija Bratuž.

Šola Josipa Jurčiča v Carapachayu

Otrok 26. Voditeljica: Metka Slabe; katehet: dr. Jure Rode; učiteljice: Marija Slabe, Ani Klemen, Helena Žnidar, Monika Dobovšek, Helena Skarlovnik; preds. odbora staršev: Martin Jeretina.

Šola Franceta Prešerna v Castelarju

Učencev 53, v vrtcu 21. Voditeljica: Mija Markež; katehet: Franc Bergant; učiteljice: Nadica Grohar, Monika Kenda, Irenka Zarnik, Pavla Petek, Helena Zarnik, Veronika Vivod, petje: Mojca Jelenc; preds. odbora staršev: Metka Kopač.

Šola škofa Rožmana v San Martinu

Učencev 58, v vrtcu 17. Voditeljica: Katica Dimnik; katehet: France Šenk; učiteljice: Ana Strle in Andreja Verbic v vrtcu; Regina Leber, Sonja Zorko, Irena Peršuh, Angela Podržaj, Saša Golob, Lučka Kastelic (petje).

Šola Antona Martina Slomška v Ramos Mejiji

Učencev 51, v vrtcu 19. Voditeljica: Helena Malovrh; katehet: Jože Škerbec; učitelji: Meta Vombergar, Alenka Poznič, Kristina Breznikar, Saša Omahna, Alenka Bokalič, Angelika Smole, Marjan Loboda, Marjan Loboda ml., Marjana Rezelj, petje: Ivan Vombergar in Marcel Brula; v vrtcu Gabrijela Malovrh; preds. odbora staršev: Saša Omahna.

Šola sv. Cirila in Metoda v Mendози

Učencev 36 in v vrtcu 6. Voditeljica: Lenčka Božnar; katehet: Jože Horn; učitelji: Angelca Bajda, Veronika Ovčjak; v vrtcu: Vladko Šmon in Erika Bajda.

Skupina špansko govorečih: 11 učencev, uči Veronika Bajuk.

Šola Janeza Evangelista Kreka v Tucumanu

8 otrok. Voditeljica: Jožejka Žakelj, učiteljici: Erika Draksler in Marta Žakelj.

Šola Mirka Kunčiča v Villa Mercedes, San Luis

7 učencev. Voditeljica: Jožica Zupanc, uči Marija Urbančič, petje: Andrejka Zupanc.

Šola za špansko govoreče v Slovenski hiši v Buenos Airesu

Učencev 35. Voditeljica: Marjana Batagelj; učiteljice: Irenka Fajdiga, Francka Korošec, Lučka Tomazin, Cecilija in Pavla Grbec in Nevenka Jelenc.

Srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka

V Slovenski hiši

Dijaki: 1. letnik - 24. 2. letnik - 22. 3. letnik - 36. 4. letnik - 24. 5. letnik - 22. Ravnateljica: prof. Metka Mizerit; profsorski zbor: Frido Beznik, Luka Debevec, Neda Dolenc, Štefan Godec, Marjan Hribar, Kristina Kremžar, dr. Marko Kremžar, Marjan Loboda, Alenka Magister, Minka Simčič, dr. Alojzij Starc, Jože Škerbec, arh. Jure Vombergar, petje: Rok Fink in dr. Jože Rožanc; tajnica: Alenka Poznič.

V Bariločah

Dijaki: 4. Vodi Milan Magister, učita tudi Zdenka Jan in dr. Stane Žužek.

Dr. Franc Rode: Eglise, Nations et Démocratie

CERKEV, NARODI IN DEMOKRACIJA je naslov knjige, ki je izšla v Parizu pri založbi Beauchesne letos za Veliko noč. Kot podnaslov beremo: Iz Slovenije v Vatikan (De la Slovénie au Vatican), in da je avtor tajnik Papeškega sveta za dialog z neverujočimi. Njegova fotografija tudi krasí naslovno stran. Knjiga ima 138 strani in je izšla kot drugi zvezek v zbirki Vrednote in politika.

Vsebinska je razdeljena na dva dela. V prvem obravnava temo: Cerkev v družbi. V drugem: Cerkev v pogovoru z neverujočimi.

V uvodu dr. Rode na kratko opiše svojo pot iz Slovenije v Vatikan: prek begunstva in izseljenstva v Argentini na višje študije v Rim in v Pariz, kjer na Institut Catholique brani doktorsko tezo leta 1963. Dve leti pozneje se odloči, da se vrne v Slovenijo, kjer nato več kot deset let poučuje na teološki fakulteti ljubljanskega semenišča. Po sporu z režimom nanese, da ga msgr. Poupard povabi v Vatikan za sodelavca leta 1981.

O knjigi pravi dobesedno: „Bralec bo našel tu izbor člankov in predavanj v zvezi z mojim delom v Papeškem svetu za dialog z neverujočimi. To so razmišljanja človeka in duhovnika, ki je globoko zakoreninjen v slovenski zemlji, človeka s posebno izkušnjo v boju proti marksistično leninistični ideologiji, a ki

je enako prežet s francosko kulturo, katero je pil iz najboljših virov v letih svoje mladosti. Ta sinteza različnih kultur in raznolike občutljivosti daje nekaj vrednosti temu spisu, tako upam.“

Prvo poglavje prvega dela nosi naslov: Temelji združene Evrope. Je to zgodovinski pregled pojma Evropa od grške antike naprej. Nato dve veliki tradiciji v pokristjanjevanju: sv. Benedikt (latinski zapad) in sv. brata Ciril in Metod (bizantinski vzhod), ki so sozavetniki Evrope. V srednjem veku besedo Evropa zamenja Christianitas. Nje identeta sloni na treh temeljih: na grški racionalnosti, na rimskem pravu in na krščanskem pojmovanju sveta, človeka in časa. Avtor zaključí: „Če hočemo zgraditi naš skupni dom, moramo sprejeti našo skupno dediščino v vsej njeni kulturni raznolikosti in v zavesti naših skupnih korenin.“

To predavanje je imel dr. Rode v Klingenthalu pri Strasbourgu oktobra 1989 v okviru teme: Graditev skupne evropske hiše.

Drugo poglavje, Demokracija in verska svoboda, razvije misel, kako je katoliška Cerkev v moderni dobi postopoma pristala na načelo verske svobode, kot temeljne človekove pravice. Do francoske revolucije je prevladalo mnenje, da je le-ta privilegij edine prave

vere. Ko pa se je uveljavilo načelo laične države, je sčasoma tudi prevladalo načelo verske svobode za vse.

A po drugi strani se opaža, da proces sekularizacije spremlja entropija morale oz. njena degradacija. Zato je tudi res, da vsaka demokracija potrebuje skupni etični temelj. A ta temelj more sloneti in se stalno obnavljati edino na verskem doživljanju. (Simpozij v Moskvi, maja 1991.)

Teksto „Cerkvi, narodih in narodnih manjšinah“ (3. pogl.) posveča posebno pozornost srednji in vzhodnoevropski problematiki. Pojem narodnosti navaja po Edgardu Morinu. Da je zavest-čutenje nekega občestva, da ima skupno usodo, ki se hrani v skupni zgodovini, vrednotah, verovanju, obredih, skupnih navadah, katere dajejo trajnost in trdnost narodni identiteti in bitnosti.

O nas Slovencih pravi: „Izbrali smo neodvisnost zato, da bi bili bolj evropski, da bi se bolj realno integrirali z Evropo.“ V polnem priznanju naše identitete, ne pa pod tujo etiketo. In da smo srečni, da je Evropa priznala to našo istovetnost. Tako je govoril na Dunaju februarja 1992.

Na simpoziju v Speyerju 1990 je Rode predaval o Nevarnostih in šansah (priložnostih?) za Cerkev v današnjem svetu.

Diagnoza ni razveseljiva. Da je praktični ateizem zelo razširjen med maso in da je proces sekularizacije dosegel svoj višek. Nasproti temu sta krščanska filozofija in teologija vedno manj v stanju, da nastopata proti problemom, ki nastajajo vsepovsod; da bi zapolnili brezno, ki se odpira med krščansko mislijo in stvarnim življenjem. Tu se avtor vpraša: Kaj more nuditi vzhodnoevropska Cerkev zahodni? Prav posebni dar bi mogel biti tale: Izkustvo, kakšen bi bil svet, če se popolnoma zapre Bogu. O nevarnosti, da bi se Božje sonce zatemnilo in da bi tema zlega in laži razširila svoje vladovanje nad vestjo in srcem.

Vendar, ako izgleda, da je vera vedno šibkejša, postaja bolj in bolj živa nostalgija po verovanju. Potem ko je marksistična utopija šla v polom, kakšne utopije so odslej še mogoče? Kam postaviti odslej Absolutno? H katerim ciljem odslej usmerjati potrebo po upanju, ki je na dnu človeštva? Bo po vsem tem krščanska eshatologija spet postala aktualna?

Peto poglavje govori o postmodernizmu, v čem je obljuba boljše bodočnosti, v čem je dekadenten.

V naslednjih pogledih je pozitiven

RAST XXII v kapeli škofovih zavodov (Ljubljana-Šentvid)

Tine Debeljak: Čolnar iz daljav

VINKO RODE

To je knjiga izbranih pesmi, ki je 1992 izšla v Mariboru pri založbi Obzorje. Zelo lično opremo je zamislil Jurij Kobek. Na ovitku nam dr. Jože Pogačnik, v zelo zgoščeni obliki, naniza življenjske podatke in kulturno delo našega pesnika. Pesmi pa je izbral in tudi spremno študijo napisal Denis Poniž.

Kaj pomeni ta zbirka za naše združenje in sploh za slovenstvo? Da domovina popravlja krivice, ki jih je režim zadal naši emigraciji. Da končno priznava in vrednoti polstoletno kulturno dejavnost naših ustvarjalcev. Zdaj prihaja na dan zamolčana literatura, tista plat zvona, katere domovina ni smela slišati. In tako je smel v rodno deželo „Čolnar iz daljav“, iz daljave brezdomstva in kulturnega pregnanstva. Kot ugotovi Poniž: „Osebnost in delo dr. T. Debeljaka sta znova postala del kulturne zavesti slovenske matice.“ Kajti, že pred to zbirko je bil v Ljubljani natisnjen reprint Velike črne maše in leta 1990 je bil v Škofji Loki simpozij celotno posvečen njegovemu delu. Tudi ta je knjižno izšel v zborniku Domovina in svet, 1991.

Ko je novi režim v svojem zmagoslavnem obsedeju začel štetje „po osvoboditvi“, je naš Jeremija izrazil v Črni maši kruto resnico o narodni tragediji: naš dies irae in de profundis, krik boleči-

ne in žalosti, prošnja bo božjem usmiljenju zaradi strašne pregrehe, zaradi Kajnovnega greha. Pretresljiv krik po človeškosti, po odpuščanju, po spravi, v času, ko je bil naš narod tako tragično razklan. France Pibernik meni, da je Debeljak s Črno mašo „ustvaril pesnitev izjemnih razsežnosti, gre namreč za delo, ki bi mu po Prešernovem Krstu pri Savici težko našli primere...“ Tako kot je Prešeren zapel o prerobenju Slovencev, je Debeljak ubesedil strahotno prelomnico v naši zgodovini: revolucionarno nasilje.

Čolnar iz daljav vsebuje izbor pesmi iz različnih obdobij.

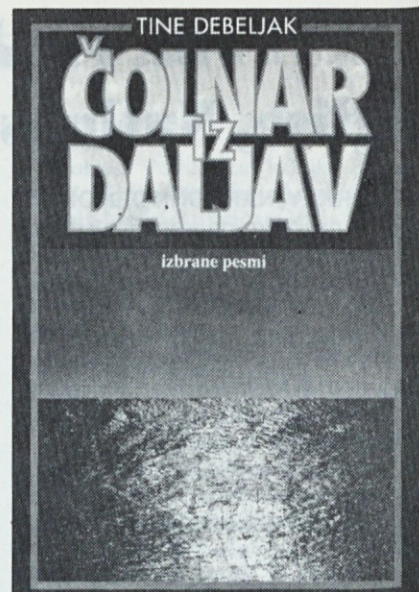
- Iz predvojne dobe je Poniž izbral štirideset pesmi. Debeljak je objavljajl v revijah, a takratnih pesmi ni pripravil za zbirko. Tako so nam povečini nepoznane.

- Sledi izbor iz Velike črne maše in Vetrinjskega trospeva: pet odlomkov.

- Iz zbirke Mariji je odbranih sedem pesmi,

- in iz Poljuba tudi sedem.

Spremna študija obsega trinideset strani; je skrbno zasnovana, tehtna in zajame vsa obdobja Debeljakovega pesnikovanja. Avtor se naslanja predvsem na eseje iz škofjeloškega simpozija, na avtorje kot so Taras Kermauner, Helga Glušič, Franc Pibernik, Marko

Jenšterle, Tine Debeljak ml. in še Martin Jevnikar.

V naslednjem bom uvedel nekaj citatov iz Poniževe študije, tiste, ki po mojem mnenju posebno posrečeno označujejo Debeljakovo literaturo.

Tako pravi, da smemo pri njem govoriti „o treh zelo različnih pesniških ustvarjalnih obdobjih“. Prvo se začinja med letom 1920/21. V drugem je pomembno njegovo uredniško delo pri reviji Dom in svet (od 1938 do 44). „Tretje pesnikovo ustvarjalno obdobje je znova v znamenju literature, tako poezije kot proze, ki traja nekako do začetka šestdesetih let.“ Nahaja se v

Nadaljevanje na strani 63

pojav. Ko brani zahtevo po miru in uči nenasilje. V kolikor pomeni konec zahodnega etnocentrizma in začetek kulturnega pluralizma. Pohvalno je, da hoče vrniti ženski tisto mesto, ki ji v družbi pripada. Ta neofeminizen brani enakost pravic moškega in ženske, a naglašja tudi posebne lastnosti le-te: materinstvo, logiko srca. Tudi ekološka osveščenost je nujna; ta nas vodi k streznitvi: Ne več razmetavati zemeljskih dobrin. Kar je več kot dovolj, je slabo. Vrniti se je treba k zmernosti (sobriedad). In še: človekove pravice so neodtujljive. V tem kontekstu se pokaže kot monstrozna smrtna kazen in mučenje, a istotako evtanazija, samomor in splav.

Postmoderna doba kot dekadenca je prisotna predvsem v filozofiji zadnjih desetletij. Njeni teoriki so francoski post-strukturalisti kot Barthes, Derrida, Deleuze, Foucault, Baudrillard in Lyotard.

Njihova razmišljanja bi se dalo povzeti v naslednjih državah: Na epistemološkem področju pomeni postmodernizem razkroj resnice v tekstu. Na antropološkem: razkroj zavesti v nezavesti ter zanikanje osebe — v brezmejnem številu krink. Na političnem področju: razkroj politike v (na)videzu in slepilu ter demokracije v diktaturi.

Razum se kaže izčrpan in priznava svojo nemoč. Misel se osredotoči na sedanjost, brez metafizičnega nemira, brez utopij, sanj, brez vere. Kar ostane, je človeška razvalina: razklana, cinična, nemočna.

In spet vprašanje: Kakšno je naše poslanstvo v tem svetu, ki mu ni za smisel življenja, ki misli, da je njegova svoboda absolutna? Vprašanje krščansko pojmovane svobode in krščanske eshatologije.

Tak je prvi del te knjige. Raznolika snov na temo, kako naj krščanstvo prekvazi današnji postkomunistični in postmoderni svet, kako naj bo seme nove družbe.

V drugem delu je govora predvsem o zgodovinskih stikih in srečanjih Papeškega sveta za neverujoče — pretežno z marksisti. Ljubljana, Budimpešta, Strasbourg, Zagreb, Moskva, Praga so nedvomno zaznamovala odnose med kristjani in marksisti, pripomogla k določnemu razčiščenju pojmov in zblížala ljudi nasprotnih obrežij. Ta srečanja so nedvomno pripomogla k spremembam, ki so se zgodile v deželah realnega socializma.

Bolj doktrinarno je zadnje poglavje v knjigi: Krščanstvo in sreča, ki je dragocen doprinos k vedremu pojmovanju veselega oznanila.

Slovenski mučenec LOJZE GROZDE

ANTON STRLE

X. „Z žrtvami se osvajajo duše...“

Zveličar je odrešil svet z molitvijo, z zgledom, a predvsem z žrtvijo, s križem. Njegovi učenci zato ne bodo mogli iti po drugi poti, delati po drugačni metodi, pa naj bodo kjer koli in kadar koli. Vedno bodo morali postaviti križ na vrh vseh drugih sredstev apostolata.

„Z žrtvami se osvajajo duše za Kristusa,“ si je zapisal Lojze. Pri svojih zadnjih duhovnih vajah v juliju po sedmi šoli je sklenil: „Vsak dan vsaj ena žrtvica za uspeh v pridobivanju za Kristusa. Zvečer si izprašam vest.“

Pa ni ostalo samo zapisano v dnevniku.

Ko je prišel v Katoliško akcijo, je kmalu spoznal, da bi bilo zanj mnogo prijetneje, ako bi ne bil vstopil v to organizacijo, ampak ostal doma in v šoli

lepo ob strani in kot nadarjen in vpliven dijak samozadovoljno užival ugled in občudovanje od vseh strani. Koliko se je moral čutiti nekako osamljenega, ker niso razumeli njegovega idealizma in navdušenja, ko je vsekdar odločno branil katoliško prepričanje! Tudi je bilo treba sprejeti nase marsikatero bolečo odgovornost.

Večkrat so mogli njegovi tovariši iti v gledališče, medtem ko se je za umetnost nadarjeni Lojze moral kot član Katoliške akcije utesnjevati v molk in razmišljanje pri duhovni obnovi. Čemu na sestanek ali na zborovanje, ko bi se prilegel sprehod v prosto naravo, ki jo je Lojze že iz mladega tako ljubil! Vedel je tudi, da bo morda zaradi obilnega in resnega dela v organizaciji sem in tja dobil kak slabši red.

Toda za Kristusa Kralja je vredno kaj žrtvovati. Lojze pri svojem delu v organizaciji nikdar ni iskal kake prednosti ali

časti. Za geslo si je zapisal znane besede, ki jih je govoril delavec vrh strehe gotske katedrale: „Mar mi je, kdo vidi moje delo od spodaj! Eden edini ga vidi od zgoraj — Bog!“

Hotel je vedno delati za božjo, ne pa za svojo čast:

V meni gori!...

**Naj razžari se kot kres vrh gore,
da bo vsa srca zajelo,
zate jih vnelo,
da vse bo slavilo Tvoje ime.**

Lojzetov tovariš pripoveduje: „V počitnicah po sedmi šoli mi je bil Grozde pri Katoliški akciji zopet nadrejen. Lepa popoldneva po kosilu me je iskal na domu, da bi mi sporočil čas sestanka. Ni me bilo doma, ker sem se kopal... Če bi me ne dobil, bi se jaz ne mogel udeležiti pomembnega sestanka tisto popoldne. Od moje tete je Lojze natančno poizvedel, kje se kopamo, in me je takoj odšel iskat.“

Iskal me je poldrugo uro in me končno našel. V živahnem razgovoru ga nisem bil opazil, ko je prišel. Prijel me je za ramo in mi dejal: „Janez, prosim, ali bi mogel s teboj nekaj govoriti?“ Sunkoma sem se obrnil in zagledal njegov obraz s tistim značilnim smehljajem.“

Recitatorji na proslavi v čast Jezusu Kristusu, kralju vesoljstva, v nedeljo, 21. novembra 1993 v dvorani Slovenske hiše

Stopila sva nekoliko vstran in sporočil mi je, da se bo čez eno uro začel sestanek, ki se ga moram tudi jaz udeležiti. Težko mi je bilo zapustiti kopanje. Grozde je videl moje obotavljanje in mi dejal: „Vem, da ti je hudo, ker moraš zapustiti kopanje, ko je šele štiri proči. Pa se žrtvuj za spreobrnjenje grešnikov. Oblekel sem se in odšel z njim.“

Grozde mi ni povedal, kako dolgo me je v hudi vročini iskal, in da je žrtvoval zato skoraj vse popoldne. Šele pozneje sem mogel to izračunati, ko mi je teta povedala, kdaj me je iskal na domu. Sram me je postalo pred njim. Kako veliko žrtev je izkazal ta idealni fant, ko me je tako dolgo v vročini iskal! Jaz pa sem se komaj ločil od kopanja. In kako ponižen je bil! Mislim, da bi marsikdo rekel: „Glej, jaz te že vse popoldne iščem: boš menda tudi ti rad šel k sestanku, če sem se jaz toliko žrtvoval.“ On pa tega ni rekel, ampak je o svoji žrtvi molčal.“

To je samo en dogodek iz množice podobnih. Razodeva Lojzetovo vestnost in resnično apostolsko, nadnaravno usmerjenost, pa tudi smisel za žrtve, brez katerih je apostolat nemogoč.

Lojze je imel za žrtve in odpovedi veliko priložnosti. Saj je bil ubožen kakor malokateri izmed revnih študentov, odvisen od podpor, dostikrat v velikih denarnih stiskah. Pa se ni pritoževal, marveč je to vdano nosil in obračal v apostolske namene. Marsikatero tiho žrtev in odpoved, ki je nihče ni opazil, mnogotere bolečine in samopremaganje je položil na oltar pred evharističnim Zveličar-

jem: za tovariše, ki so v nevarnosti, da zaidejo na slaba pota; za člane Katoliške akcije, ki so omahovali in se je zanje bal, da bodo odpadli in se predali valovom življenja, za duše tistih dijakov, ki so že sovražili Kristusovo Cerkev, zunajkatere ni zveličanja.

Lojze je silno rad igral odbojko. A velikokrat se ji je moral odpovedati zaradi dela pri Katoliški akciji, zaradi sestanka ali pa zaradi kakšne druge naloge, ki jo je prevzel.

„Že spet greš!“ — „Saj veste, da bi rajši šel odbojko igrati!“ je tiho odvrnil in se zamišljeno nekam zazrl. Nekoč je še bolj po tihem razodel svojo skrivnost: „Naj bo ta žrtev za uspeh stvari, ki jo imamo v načrtu... Veste, delati sem začel z nekim fantom, ki je prav zdaj v veliki nevarnosti...“

Ko je zaradi vojnih razmer postajala hrana slabša — od doma seveda Lojze ni nikoli dobival priboljškov — se Grozde ni nikdar pritoževal, marveč je neprijetnosti potrpežljivo sprejel in jih daroval zlasti za dijake, ki so bili v internaciji. Ko je v velikih počitnicah 1942. leta mesec dni delal na železnici, je imel dodatno živilsko nakaznico, pa je ni porabil zase, ko bi bil prav potreben, marveč za nekoga v internaciji v Italiji.

„Mladec mora biti pripravljen na žrtve, na mučeništvo in smrt!“ To opozorilo je Lojze stalno nosil v svojem koledarčku.

Na dan pogreba profesorja Ehrlicha je napisal v dnevnik v vezani besedi:

Kaj ste prešteli nas, naše vrste, ali ste videli ogenj v očeh, ste razumeli besede srečne, čutite, kaj je v nas mladih v teh dneh?

Bojte se, bliža se čas, preden pobijete nas, dvigne se silni Vladar, ki ne umrje nikdar!

30. maja 1942.

Ob nasilni smrti vzornega člana Katoliške akcije, Vinka Mravljeta, piše Lojze: „Dobil sem del Vinkovega dnevnika. Slutil je smrt, pa se je ni ustrašil. Da, če nas pobijete devetindevetdeset odstotkov, mi ne odnehamo!“ (15. VI. 1942).

Ko je padel pod komunističnimi strelji mladec - akademik Jaroslav Kikelj, ki ga je Grozde dobro poznal, ker je bil z njim v velikih počitnicah na mesečnem tečaju ob Bohinjskem jezeru, je Lojze kmalu za tem zapisal v dnevnik: „Kikljeva smrt nas navdušuje. Mi gremo naprej, mi strelci! Naša volja mora biti stalno usmerjena k Bogu in zadeti moramo vsak dan svoj križ in iti za Kristusom.“ — In še naprej vzklika: „Moramo resnično sodelovati pri ustvarjanju lepše bodočnosti slovenskemu ljudstvu in vsemu svetu. Mi gremo naprej! Pripravljamo se na katakombe, toda z nami je Bog!“ (19. aprila 1942).

Ako v človeku prekipeva srce od sreče, ki jo je izkusil v tesni povezanosti z Bogom, potem bi seveda rad, da bi bili te sreče deležni tudi drugi; da bi to dosegel, je pripravljen tudi na največje žrtve. „V strune moje duše,“ piše Lojze v sedmi šoli, „se je ujel dih Tvoj, Predobri. Razgibal jih je v pesem, ki žge mojo mladost in hoče na dan. Tako mehka je, tako nežna je, pa tako močna in silna. — Kdo najjo sliši, da jo bo umel in ga bo zate osvojila njena sladkost. Umr! bom, če se me ne usmiliš, Gospod!“

Biti poln Kristusa in potem to življenje Kristusove milosti požrtvovalno posredovati tudi drugim, nositi luč osrečujočega Kristusovega nauka v temo grehu zaslužjenih src, toplo Kristusovo ljubezen v trdoto, mrzloto in tesnobo Bogu odtujenih duš! Ta misel je prevečala Grozdetu, v tej misli sta se mu v eno dejavnost zlivala prizadevanja za lastno posvetitev in gorečnost pri apostolatu. Prav zavest, da mora kot laiški apostol vplivati na svoje okolje, da se pokristjani, je tudi Lojzeta nenehno spodbujala, naj sam vedno bolj postane ves Kristusov.

RAST XXII na fotodokumentarni razstavi o slovenskih begunskih taboriščih (Vetrinje, Peggez, Spittal).

Iz naše KRONIKE

V Slomškovem domu se je znova osnoval krajevni odbor Zveze slovenskih mater in žena; predsednica je Pavla Škraba, podpredsednica Mojca Majhen, tajnica Helena Oblak, blagajničarka Mimi Žakelj, odbornice so Katica Čeč, Ivica Jeriha in Minka Štefe, duhovni asistent pa Jože Škerbec.

Romanje verske skupnosti iz Ramos Mejije v slovensko cerkev Marije Pomagaj je bilo na praznik Brezmadežne, 8. decembra. Po petih litanijah Matere božje je med praznično mašo skupina bolehnih in starejših prejela tudi zakrament maziljenja.

Na sestanku Slovenskega katoliškega starešinstva, ki mu predseduje univ. prof. dr. Andrej Fink, je v petek 10. decembra govoril dr. Jože Bernik o stanju v Sloveniji in o potrebi večje povezanosti med skupnostmi slovenske politične emigracije po svetu, slikarka Marjetka Dolinar pa o svojih vtisih o Sloveniji.

Na informativnem sestanku SKD je v nedeljo 5.

decembra v Slovenskem domu v San Martinu govoril inž. Jernej Dobovšek, predsednik SKD v Argentini, o notranjem delu stranke v Argentini, podpredsednik SKD dr. Marko Kremžar pa je podal analizo stanja v Sloveniji; v nedeljo 12. decembra je na sestanku v Slomškovem domu dopolnil prikaz še dr. Jože Bernik.

Mladinska dneva v Mendoza sta bila v soboto in nedeljo 20. in 21. novembra s pestrim sporedom: z mladinsko mašo, veseloigro, razstavo ročnih del, pevskim nastopom, športnim tekmovanjem in družabnostjo.

Enodnevnne duhovne vaje so bile v Slovenski hiši v nedeljo 12. decembra za žene, naslednjo nedeljo pa za može; vodil jih je prof. France Bergant; udeležilo se jih je 80 žena in 43 mož.

Božičnico 1993 sta v Slovenski hiši organizirala Vincencijeva konferenca in Zveza slovenskih mater in žena v soboto 18. decembra: po maši v cerkvi Marije Pomagaj je bila prireditev v dvorani, ki jo je napovedovala tajnica ZSMŽ Irena Fajdiga; božično idilo „Pokonci, narodi, iz sanj se zbudite...“ Luke Debevca so izvajali „pastirčki“ Lučka Bregar, Itatí, Valentin in Mirko Grbec, Marjanka Kržišnik, Karinca, Marjan in Matjaž Marušič, Sonja in Niki Stariha, Ivan in Pavel Klemenčič ter Tomaž Vom-

bergar in pevci Lučka Ahčin, Cvetka Kopač, Ani Rode, Sonja Zorko, Luka, Matej in Matija Debevec ter Bogdan Magister ob orgelski spremljavi Ivana Vombergarja; delegat dr. Alojzij Starc je blagoslovil jaslice, predsednica ZSMŽ Pavlina Dobovšek je voščila blagoslovljene praznike, predsednice krajevnih odsekov pa so k jaslicam prinesle prižgane svečke.

Razstavo božičnih jaslic in religioznih motivov je pred slovensko polnočnico v dvorani Slovenske hiše organiziralo društvo Zedinjena Slovenija; razstavljenaa so bila dela Bare Remec, Franceta Ahčina, Lojzeta Perka, Terezije Voršič, Lojzeta Bavdaža, Marjana Gruma, Jureta Vombergarja, Ivana Bukovca, Andreja Makeka, Andrejke Dolinar, Marjetke Dolinar in Veronike Sparhagl.

Božični prazniki veliko pomenijo slovenskemu človeku v zdomstvu in izseljenstvu; najpomembnejše božično opravilo med Slovenci v Velikem Buenos Airesu je polnočnica v cerkvi Marije Pomagaj, h kateri se zbere vsako leto toliko rojakov, da napolnijo poleg cerkve še obsežno dvorišče Slovenske hiše, ki se poveže s cerkvijo v skupen bogos-

Obala v Miramaru nas čaka

poznano. Bil je res, kot pravi Rebula, patriarh naše literature. Naj se omejim na nekaj skopih označitev iz odlične Poniževe študije.

Zanimiva je analiza **Velike črne maše**, o kateri pravi, da je prva leposlovna knjiga, natisnjena v argentinskem eksilu (1949).

Poljub (1951) je nekak „pesniški dnevnik, katerega konstanta je hrepenenje, pomešano z domotožjem, bridkimi spomini in nenehnim notranjim monologom... z ljubljen osebo — in tudi s prostorom in časom, ki ga je pesnik moral zapustiti“ (str. 135).

Mariji, rapsodija za prvo Marijino sveto leto 1954, je v tesni zvezi z religiozno-metafizično liriko dvajsetih let. V njej je prisotna „leksika in ritmika slovenske marijanske ljudske pesmi“.

Denis Poniž zaključuje študijo s sledečim priznanjem: „Izjemna publicistična, prevajalska in uredniška dejavnost, ki jo je razvil Debeljak, kaže, da je vse svoje življenje v drugi domovini verjel v možnost ponovne združitve matične in eksilne literature, publicistike in kulture. To pa je seveda največ, kar lahko ozaveščeni posameznik in intelektualca dā svojemu narodu“ (str. 138).

V Prošnji pesmi za vrnitev (iz zbirke Mariji) je Tine Debeljak takole molil:

**Ti, o Begunka Marija,
popelji na rojstne me loke
kot Dete si Svoje iz Egipta!**

Za časa življenja se mu ta želja ni izpolnila. A zdaj se izpolnjuje v duhovni in nadčasovni razsežnosti. Njegova beseda in njegov lik sta našla pot v rojstno Loko, v ljubljen domovino.

ČOLNAR IZ DALJAV

Nadaljevanje s str. 60

eksilu; izda štiri zbirke. Od tu do smrti pa spet stopi v ospredje kulturno-politično delovanje.

O Debeljakovem zgodnjem pesništvu meni Fr. Pibernik, „da se je heterogenost njegove poezije vztrajno nadaljevala, da v njegovem pesniškem razvoju ni prišlo do obvezne koncentracije snovi, idej in forme.“ Vendar moramo priznati, pravi Poniž, „da je v vseh treh tematskih krogih ustvaril nekaj antologijskih besedil“ (str. 113). Omenjeni tematski krogi so: erotična lirika, religiozna ter socialna tematika. V izboru najdemo primerke vseh treh.

Debeljakovo udejstvovanje v begunskih in izseljenskih letih nam je bolje

UVOŽENO iz SLOVENIJE

- Poznal sem pesnika, ki je vse življenje pisal ode — na tuje zablode.
- Pot v prihodnost je na žalost speljana skoz sedanost.
- Od gozdov so ostali samo še gozdarji.
- Odkar se Tartuffi sprehajajo po cestah, je postal Molière v gledališču nezanimiv.
- Nikotin je nekaj milijard vreden dim.
- Nimamo preveč administracije, imamo le premajhno državo za obstoječo administracijo.
- Ni vedno najbolj napreden tisti, ki najhitreje napreduje.
- Ni vsak človek na položaju tudi človek na svojem mestu.
- Jezik bi imel več svobode, če ne bi stanoval v ustih.
- Je že res, da naša kultura usiha, ampak kljub temu je ne bi smeli zalivati z gnojnico.
- Diplomati mora znati v tujih jezikih držati jezik za zobmi.
- Domovina je bila njegova prva ljubezen, ampak poročil se je z drugo.
- Doslej, žal, še niso iznajdli britve, s katero bi se dala obriti kosmata vest.

malo za šalo

Oče ves jezen zapre svojo denarnico in pogleda ženo in sinova. „Fant mi je vzel denar,“ reče. „Kako moreš to vedeti? Lahko da sem ga vzela jaz!“ odvrne žena. „Izključeno,“ reče mož, „ker ga je nekaj še ostalo v denarnici!“

Oče želi svojega sinka že v nežnih letih naučiti plavanja. Pelje ga v plavalni bazen.

Čez nekaj časa mali zavpije: „Očka, zadosti je! Pojdiva ven!“

„Pa saj sva šele deset minut v vodi!“

„Ampak jaz nisem več žejen!“

Mož in žena porivata avto proti mehanični delavnici. Žena vsa zasopla pravi možu:

„Trgovca z rabljenimi avtomobili, ki nama je ta avto prodal, je imel prav: res ne porabi veliko bencina!“

Nadaljevanje

lužni prostor; polnočnico je daroval delegat dr. Alojzij Starc ob somaševanju prof. Franceta Berganta in Jožeta Guština, drugi dušni pastirji so bili na voljo za spoved; pel je Mladinski zbor iz San Justa pod vodstvom Andreja Selana. — Tudi na božični

praznik pritegnejo slovenske maše zelo veliko rojakov; mladina priredi po vseh središčih božično srečanje, v Našem domu v San Justu so uprizorili spevoigro Matija Tomca Slovenski božič; tudi radijska oddaja Okence v Slovenijo je imela praznični program: poleg božič-

nih pesmi in voščil je za božič povedal duhovno misel Jože Škerbec, za novo leto pa dr. Starc.

Silvestrovanje so organizirali na Pristavi v Castellarju, v Slovenskem domu v San Martinu in Našem domu v San Justu; tu sta pela mezosopranistka Ani Rode in

basist Luka Debevec ob spremljavi pianista Ivana Vombergarja.

Solska kolonija je odšla v Počitniški dom dr. Rudolfa Hanželiča v kordobske hribe 27. decembra; skupino 73 učencev je vodila Saša Omahna s skupino pomočnikov.

KJE JE KAJ

Moralna načela so za vse...

Izjava SŠK33

Povzpnetniki nas siromašijo -

Zakulisno središče moči -
Branko Rozman34

Intervju z ministrom Janezom Janša

- Franci Petrič35

Prešeren, naš ponos... -

Milena Ahčin36

Zdravljica - France Prešeren38

Trije svetniki v februarju38

Jezusovo darovanje - svečnica39

Pepelnična sreda in postni čas40

Križani kralj - Marko Kremžar ...40

Misli k mašnim berilom -

Ciril Sorč43

Kaj in kako pojemo pri mašni daritvi

- Edo Škulj45

Sveto pismo - Katekizem katoliške

Cerkve46

Navdihnenje Svetega pisma -

France Rozman47

Dogodek na travniku - Brenčavka

na šipi - Vladimir Kos48

Umor ruske carske družine -

Pavlina Dobovškova48

Od petih popoldne do šestih zvečer

- Vladimir Kos49

Simbolični pogrebi in blagoslovitev

spominskih plošč50

Dr. Tine Debeljak52

Zazibalka na begu v Egipt -

Tine Debeljak53

Iz knjige „Leto odmrznitve“ -

Vinko Beličič53

Kipar France Gorše -

Jure Vombergar54

Krsti, poroke in smrti...57

Slovenske sobotne šole

v Argentini58

Dr. Franc Rode: Eglise, Nations et

Démocratie59

Tine Debeljak: Čolnar iz daljav -

Vinko Rode60

Slovenski mučenec Lojze Grozde -

Anton Strle61

Iz naše kronike63

Uvoženo iz Slovenije -

Malo za šalo64

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIVA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo (dr. Alojzij Starc).

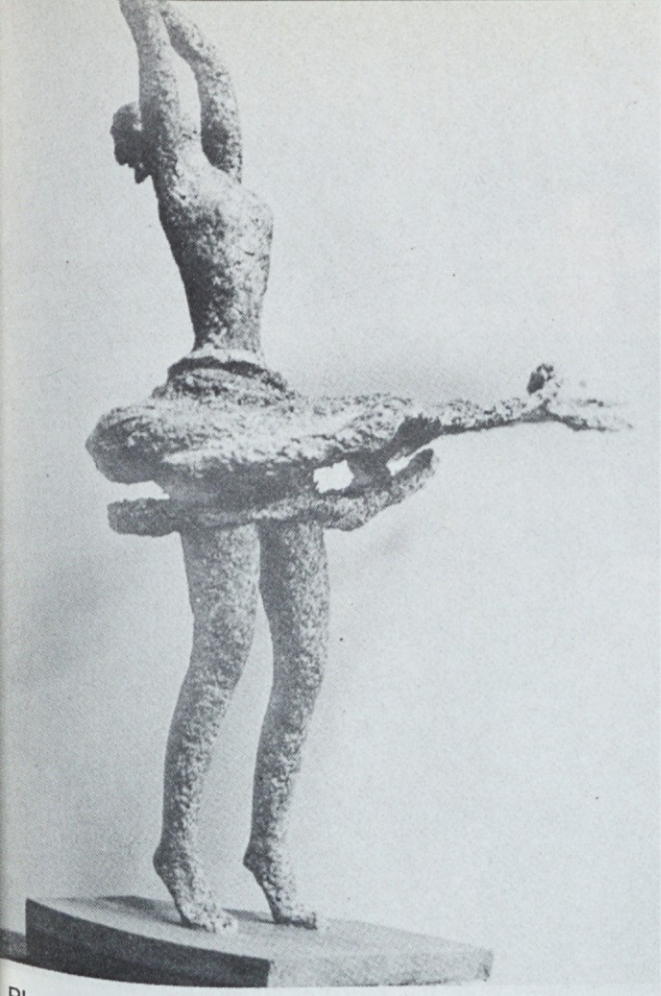
Urednik: Jože Škerbec; tehnični urednik: Stane Snoj - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877 - Stavljene in oblikovanje: MALIVILKO - Telefex: (54-1) 362-7215 - Tiska: Talleres Graficos VILKO S.R.L., Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Ivan Marn, 131 A Treviey Dr. Toronto M8 4C4, Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzu-ta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1994: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osebn) ček na ime: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Plesalka, orešec, 1963

Razodetje, orešec, 1967

Franec Borič

Pietà, žgana glina, 1970

Spevoigra Matija Tomca „SLOVENSKI BOŽIČ“
v Našem domu v San Justu za božič 1993. Foto: Marko VOMBERGAR

LA VIDA ESPIRITUAL

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana (dr. Luis Starc). Director: José Skerbec
Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 90-877

Compañía Anónima M.A.I. S.R.L. Impresión: Talleres Gráficas VII Q.O.S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina